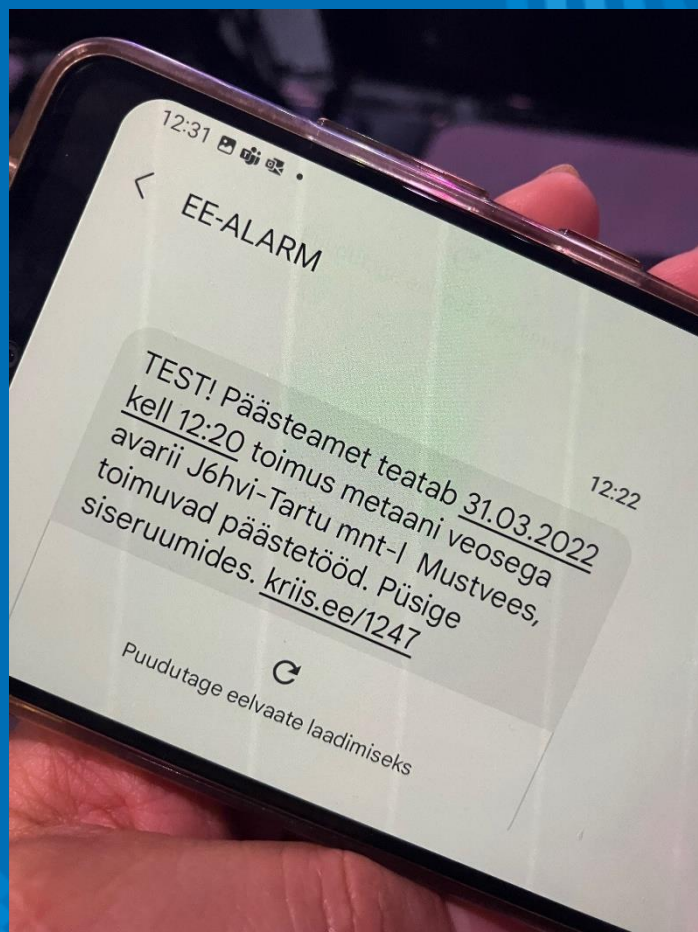

SISEMINISTEERIUM

Ohuteavituse SMSi märgatavuse ja arusaadavuse hindamise uuring

28.11.–10.12.2022 läbi viidud ohualapõhise kiire ohuteavituse süsteemi EE-ALARM vahendusel saadetava lühisõnumi testimise tagasisideküsitluse kokkuvõte

Ohuteavituse SMSi märgatavuse ja arusaadavuse hindamise uuring

Väljaandja: Siseministeerium
Koostaja: Kadi Luht-Kallas (PhD), Marko Pöld
Kasutusviis: avalik
2023

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS	5
1.1.	Taust	5
1.2.	Metoodika	5
1.2.1.	Uuringus kasutatud sõnumid ja ohualad	6
1.2.2.	Valim	11
1.3.	Andmetöötlus, aruanne	13
2.	UURINGU TULEMUSED	15
2.1.	Sõnumi märgatavus	15
2.1.1.	Sõnumi märkamise aeg	15
2.1.2.	Sõnumi märguanded	16
2.1.3.	15 minuti jooksul sõnumi mittemärkamise põhjused	17
2.1.4.	Sõnumi läbi lugemine	18
2.1.5.	Ohuteavituse usaldamine	19
2.1.6.	Ohuteavituse vajalikkus	19
2.2.	Sõnumi arusaadavus	20
2.2.1.	Sõnumist arusaamise hindamine	20
2.2.2.	Arusaamist takistavad asjaolud	21
2.2.3.	Sõnumi lugemise kordade arv	24
2.3.	Sõnumi pikkus	25
2.4.	Sõnumi mõju	26
2.5.	Varasem kokkupuude ohuteavituse sõnumitega	30
2.6.	Tehnilised aspektid	31
2.6.1.	Sõnumi ettevalmistamine	31
2.6.2.	Sõnumi edastamisel kasutatava ohuala määramine	33
3.	KOKKUVÕTE	35
4.	LISA. TAGASISIDE ANKEET	36

Uuringu peamised tulemused

OSALEJATE ARV	Uuringus osalemiseks andis nõusoleku 6909 inimest. Üleriigiline testsõnum saadeti 6597 osalejale ja sellele andis tagasisidet 5028 osalejat.
MÄRGATAVUS	Umbes 70% vastajatest märkasid sõnumit esimese viie minuti jooksul. 15 minuti jooksul olid sõnumit märganud rohkem kui 80% vastajatest. Nooremad vastajad märkasid pigem kohe ja vanemad 5–15 minuti jooksul.
TEAVITUS	Levinuimad sõnumi märkamise põhjused olid teavituse märkamine erinevatel ekraanidel, vibratsioon ja helisignaal. Vanemaealiste seas oli võrreldes noortega sagedamini märguandjaks helisignaal.
ERISTUVUS	Sõnumiga edastatav teavitus saabub üldiselt nii nagu tavaline mittenumbriline sõnum (nt ei ole eraldi heli ega valgust) ja ei eira automaatselt hääletu- või mitte-segada-seadistust.
SÕNUMI LUGEMINE	Üleriigilise sõnumi luges kohe märkamise järel läbi 96% vastajatest. Üleriigilist sõnumit pidasid esimesel lugemisel arusaadavaks eesti keeles 75% ja vene keeles 65% vastajatest.
SÕNUMI SAATJA	Uuringus oli esmakordselt kasutusel EE-ALARMi saatja ja tagasisides toodi välja, et see vajab spetsiaalset efektiivset kommunikatsiooni, see ei ole elanikkonnale tuttav. Hetkel usaldati saadud ohuteavitust, kuna osalejad olid eelnevalt informeeritud.
SÕNUMI PIKKUS	Üle 90% vastajate arvates oli sõnum täpselt paraja pikkusega. Lisakommentaaries toodi välja, et see käib ühes keeles sõnumi kohta. Kolmkeelsena oli probleeme sõnumi kuvamise ja vastuvõtmisega.
SÕNUMI KEEL	Mitme keele kasutamine ühes sõnumis muutis sõnumi pikaks. Venekeelse teavituse edastamine ladina tähestikus tekitas segadust ja ei saanud head tagasisidet.
ARUSAADAVUS	Olenevalt sõnumist pidas 88–97% vastajatest seda täielikult arusaadavaks. Üleriigilist sõnumit pidas täiesti arusaadavaks 91% eesti- ja 73% venekeelsetest vastajatest. Kõige rohkem segadust tekitas üleriigilise sõnumi puhul metanooli sisaldava alkohoolse joogi toote nimetuse puudumine ja kolmkeelne sõnum, kus vene keel oli kirjutatud ladina tähestikus.
SÕNUMI MÕJU	Joogivee reostuse ohtu pidasid 97% vastajatest tõenäoliselt või kindlasti reaalseks. See on rohkem kui teiste sõnumite puhul, eriti metanooli sisaldava alkoholi ohu kohta. Veebilehelt kriis.ee oleks tõenäoliselt või kindlasti otsinud lisainfot sõltuvalt sündmusest 51–84% vastajatest. Riigiinfo telefonile 1247 oleks helistanud alla 30% vastajatest.

1. Sissejuhatus

1.1. Taust

Alates 19. jaanuarist 2023 on Eestis võimalik saata elu, tervist või riigi julgeolekut ohustavate sündmuste puhul (näiteks tulekahju, massiline korratus või ohtlik toit) ohualal viibivate inimeste mobiiltelefonidele ohuteavituse lühisõnumit EE-ALARM. Süsteemi on aktiivselt arendatud 2021. aasta juunist ning 2022. aasta lõpus testiti sõnumite märgatavust ja arusaadavust elanike seas. Testimisel kasutati ohuteavituseks Testimisel kasutati ohuteavituseks arendatud süsteemi, aga selle erinevusega, et sõnumeid ei edastatud kõigile ohualas viibivatele seadmetele vaid ainult nendele, mille numbrid on eelnevalt uuringus osalemiseks registreeritud.

Ohuteavituse edastamisel on kasutusel asukohapõhine lühisõnum (*Location-Based SMS, LB-SMS*), mille puhul telefoni asukoht määratakse tugimasti kaudu, kuid sõnum edastatakse individuaalselt lühisõnumina igale teeninduspiirkonnas olevale seadmele. Seetõttu on võimalik sõnumite hulka loendada ning ka juhul kui inimene on alast lahkunud saata talle sündmusega seonduvat teavet (nt oht on möödunud). Sõnumi edastamiseks kasutatakse SMS-kanalit, mis on kindlasti kõigil mobiiltelefonidel olemas ja aktiivne ning sõnum jääb seadmesse alles nii nagu tavasõnumi korral. Kuna kõik edastatavad sõnumid on individuaalsed siis saab sõnumite edastamise kiirusel määravaks operaatori sõnumikeskuse võimekus (hetkel Eestis ligi 1000 SMS/sek) ja piirkonnas viibivate seadmete hulk. Asukoha määramisel ja sõnumi edastamisel kasutab lahendus, kas edastamist tugimasti kärje, alamkärje või ka kogu võrgu võimalusi ning seetõttu on võimalik kiirendada ja optimeerida sõnumite edastamist. Kõik klientide andmed paiknevad ohuteavituse protsessis operaatori juures ning neid ei edastata teavituse teinud ametkonnale. Edastatakse ainult ohualas paiknevate Eesti seadmete üldarv ja rahvusvaheliste klientide seadmete arv. Ühe sõnumi pikkuseks on 160 tähemärki (koos tühikutega), aga on võimalik edastada ohuteavitust mitme sõnumina (telefon liidab need automaatselt kokku), samas peab pöörama tähelepanu, et sellisel juhul suureneb edastatavate sõnumite hulk (läheb rohkem aega) ja võib tekkida viivitus erinevate sõnumi osade saabumisel.

Ohuteavitusel on mõju, kui see on kiire ja asjakohane, inimesed mõistavad selle olulisust ja käituvad sõnumis toodud viisil. Enne süsteemi kasutusele võtmist otsustati läbi viia uuring sõnumite märgatavuse ja arusaadavuse välja selgitamiseks. Eelnevatest uuringutest on teada, et sõnumi teel ohuteavituse edastamisel võivad tekkida järgmised murekohad:

- sõnumi saabumist ei märgata;
- sõnumi olulisus inimese jaoks on seotud ohuga (kas puudutab inimest või mitte);
- vanus mõjutab sõnumi mõistmist;
- varasem kokkupuude ohuteavituse sõnumitega mõjutab sõnumi tähtsustamist;
- sõnumi olulisus inimese jaoks on seotud tema paiknemisega ohu suhtes;
- sõnumi pikkus on selle mõistetavuse juures oluline;
- sõnumis kasutatav keel on selle mõistmiseks oluline.

1.2. Metoodika

Uuringu läbi viimine oli jaotatud nelja etappi:

- Ettevalmistus: 8.–27.11.2022 koostati ohuteavituse uuringus kasutatavad sõnumid, määratleti ohualad ning kasutatavad keeled. Kutsuti uuringus osalema ning koguti nõusolekuankeete.
- Sõnumite edastamine: 29.–30.11.2022 edastati üks üleriigiline ja neli piirkondlikku ohuteavituse sõnumit.

- Tagasiside kogumine: 29.11.–10.12.2022 koguti tagasisidet.
- Analüüs: 12.12.2022–15.02.2023 viidi läbi andmete kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüs.

1.2.1. Uuringus kasutatud sõnumid ja ohualad

Testsõnumeid saadeti välja kahel päeval (vt tabel 1):

- 29.11 edastati AKOS¹ platvormi vahendusel üleriigiline ohuteavitus. Ohuteavitus saadeti välja (ohuala ei jäetud aktiivseks) ning mõne aja möödudes saadeti sündmuse lõppu kajastav lühisõnum koos tagasisideküsimustiku lingiga ning mobiiltelefoni numbriga kuhu saata sõnum kui ei saa veebis küsimustikule vastata.
- 30.11 edastati AKOS platvormi vahendusel 4 piirkondlikku ohuteavitust: õnnetus ohtliku veosega (kahes piirkonnas), relvastatud rööv, reostunud joogivesi. Ohuteavitus oli aktiivne 2 tundi ning seejärel saadeti sündmuse lõppu kajastav lühisõnum koos tagasisideküsimustiku lingiga ning mobiiltelefoni numbriga kuhu saata sõnum kui ei saa veebis küsimustikule vastata.

Sõnumid olid koostatud erinevate asutuste poolt vastavalt vastutusalale ning edastati seega erinevate ohtude kohta. Sõnumite saatmise ajad, teavitavad asutused ning sündmused on kajastatud tabelis 1. Tehnilistest aspektidest, miks oli vajalik sõnumi pikkusega varieerida, on pikemalt juttu kokkuvõtte kolmandas peatükis.

Tabel 1. Uuringus edastatud sõnumite aeg, teavitav asutus ja sündmus

Ohuala	Sõnumi saatmise aeg	Teavitav asutus	Sündmus
Eesti	29.11.2022 kell 12:00	PTA ²	Metanool
Tartu	30.11.2022 kell 10:00–12:00	PÄA ³	Metaaniveok
Jõhvi	30.11.2022 kell 11:00–13:00	PPA ⁴	Relvastatud rööv
Pärnu	30.11.2022 kell 12:00–14:00	TA ⁵	Reostunud joogivesi
Tallinn	30.11.2022 kell 13:00–15:00	PÄA	Metaaniveok

Lisaks varieeriti sõnumite edastamisel keele kasutamise. Üleriigiline sõnum oli koostatud kolmkeelsena (eesti-inglise vene), aga selle erisusega, et vene keel oli kirjutatud ladina tähtedega. Tartu, Jõhvi ja Tallinna sõnumid olid koostatud samuti kolmkeelsena, aga vene keel oli kirjutatud kirillitsas. Edastatud sõnumi tekstid ja kasutatud ohualad on kajastatud tabelis 2.

¹ AKOS – ohualapõhine kiire ohuteavituse süsteem (ohuteavituse edastamise põhiplatvorm, mis on kasutusel Häirekeskuses)

² Põllumajandus- ja Toiduameti tegevusvaldkonnad on toidu- ja söödaohutus, loomatervis ja -heaolu, põllumajandusloomade aretus, maaparandus ja maakasutus, taimekaitse ja taimetervis, taimne paljundusmaterjal, väetis, mahepõllumajandus ja kutseline kalapüük ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika ning maaelu ja põllumajandusturu korraldamine.

³ Päästeameti tegevusvaldkonnad on ennetustöö, ohutusjärelvalve, pääste- ja demineerimistöö ning kriisireguleerimise korraldamine.

⁴ Politsei- ja Piirivalveameti tegevusvaldkond on avaliku korra kaitsmine, piirihalduse ning kodakondsus- ja migratsioonivaldkonna korraldamine.

⁵ Terviseameti tegevusvaldkonnad on tervishoid, nakkushaiguste epidemioloogia, tervist toetav ja ohutu keskkond, kemikaaliohutus; meditsiiniseadmete ohutus, tervishoiusüsteemi toimepidevus kriisideks.

Tabel 2. Uuringus kasutatud sõnumid ja ohualad

Edastatud sõnum Kasutatud ohuala kaardil

TEST! Põllumajandus- ja toiduamet: Partii nr 000, XXX tootja alkohoolsed joogid sisaldavad metanooli. Mitte tarbida. Surmav! Lisainfo: kriis.ee; 1247

TEST! Agriculture and Food Board: Alcoholic beverages of Batch No. 000, manufacturer XXX contain methanol. Do not consume. Deadly! More info: kriis.ee; 1247

TEST! Sel'skokhozyaystvennyy i prodovol'stvennyy departament: Alkogol'nyye napitki partii No 000, proizvoditel' XXX, sodержat metanol. Ne upotreblyat'. Smertel'no! Dopolnitel'naya informatsiya: kriis.ee; 1247

TEST!!! Päästeamet teatab: **15.11.22 kell 9:53** toimus metaani veosega avarii Tartu-Tiksoja mnt ja Rohelise tee ristis, päästetööd käivad, liiklus 12:00ni suletud. Väldi piirkonda! 1247; kriis.ee

ТЕСТ!!! Спасательный департамент: **15.11.22 в 9:53** на пересечении шоссе Тарту-Тиксоя и Рохелине произошло ДТП с грузом метана, ведутся спасательные работы, дорога перекрыта до **12:00**. Просьба избегать области! 1247; kriis.ee

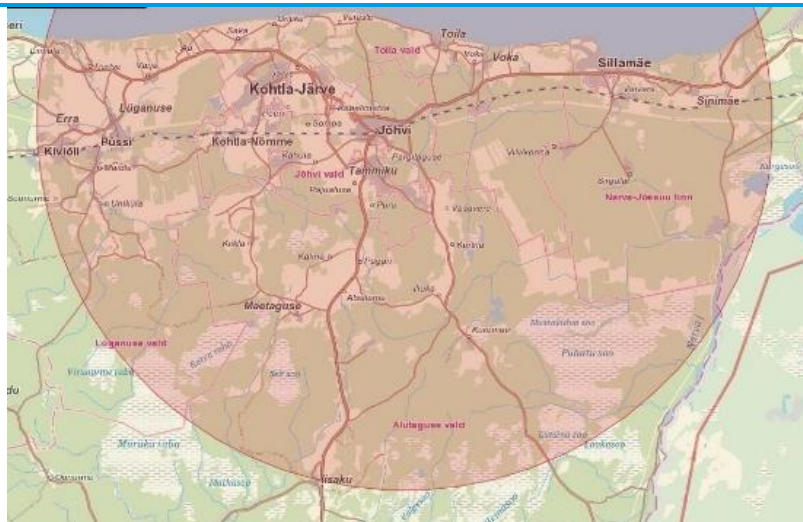
TEST!!! Estonian Rescue Board: **15.11.22 at 9:53** an accident involving a cargo of methane happened at the crossroad of Tartu-Tiksoja Rd. and Roheline St., rescue operations in progress, traffic is closed till **12:00**. 1247; kriis.ee

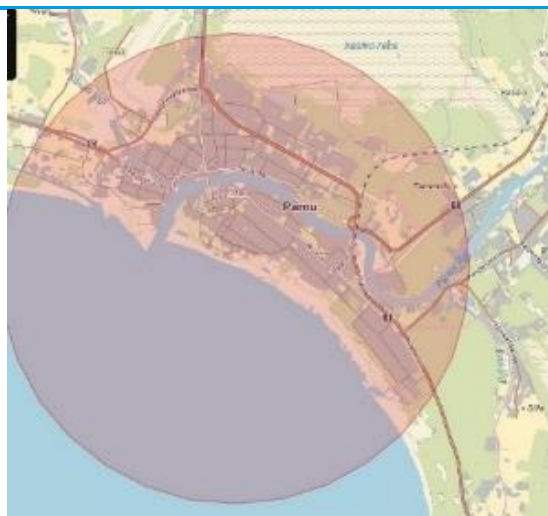
TEST! Politsei teatab: Täna kl 10.45 toimus Jõhvis Narva mnt tanklas relvastatud rööv. Kahtlustatav meessoost, u 190 cm, sinine jope. Püsige siseruumides! Kirjeldatud isikut märgates teavitage 112

ТЕСТ! Полиция: Сегодня в 10:45 в Йыхви на автозаправке Нарвского шоссе произошло вооруженное ограбление. Подозреваемый мужчина, примерно 190 см, в синей куртке. Оставайтесь дома! Если вы заметили описанного человека, звоните 112

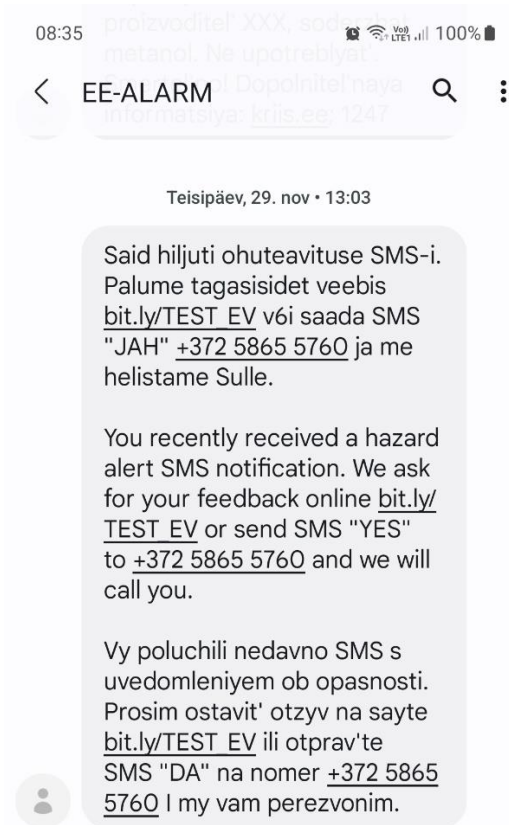
TEST! Police: Today at 10:45 an armed robbery took place at the Narva road gas station in Jõhvi. Suspect male, approx. 190 cm, blue jacket. Stay indoors! If you notice the described person, call 112

TEST! Terviseamet hoiatab: Pärnu joogiveetrassi vesi on saastunud kolibakteriga. Mitte tarvitada keetmata kraanivett kuni uute juhisten. Info: 1247; kriis.ee

Tagasiside küsimiseks saadeti esimese sõnumi saanutele teine sõnum üks tund ja kolm minutit hiljem (vt joonis 1). Esimese sõnumi saatmisel jõudsid vahepealse aja jooksul mitmed inimesed saata meili või helistada uuringu korraldajatele, et küsida mida peaks tegema. Tagasiside andmise kohta tehti täiendus kriis.ee lehel. Sõnumis veebilingi kirjutamisel on soovitus mitte kasutada aadressi kirjutamisel alakriipsu (nt bit.ly/TEST_EV), sest telefonis lingina kuvades ei ole see hästi eristatav ja seetõttu arvutisse ümber kirjutades võib juhtuda, et kasutatakse tühikut, mis muudab automaatselt veebilehe valeks. Soovitus oleks kasutada muid lahendusi (nt bit.ly/TEST-Tartu). Selline tähelepanek toodi välja ka üleriigilisele sõnumile antud tagasisides.

Joonis 2. Tagasiside andmise juhendsõnum

Tagasiside lühisõnumis toodud veebileht oli ülekoormuse tõttu ligi 20 minutit kättesaamatu (vt joonis 2). Kui veebilehel on oht, et see on ülekoormatud, siis tuleb tähelepanu pöörata kuvatavale teavitusele, antud hetkel teavitati kasutajat plaanilisest hooldustööst, mis ei vastanud tõele. Sellised tähelepanekud olid kajastatud ka üleriigilise tagasiside andmisel.

Vabandame võimalike ebamugavuste pärast

Seoses korraliste hooldustöödega võib Sisekaitseakadeemia LimeSurvey töös esineda lühiajalisi katkestusi

Sisekaitseakadeemia kontaktandmed:
Kase 61, 12012 Tallinn
696 5644, email: info@sisekaitse.ee

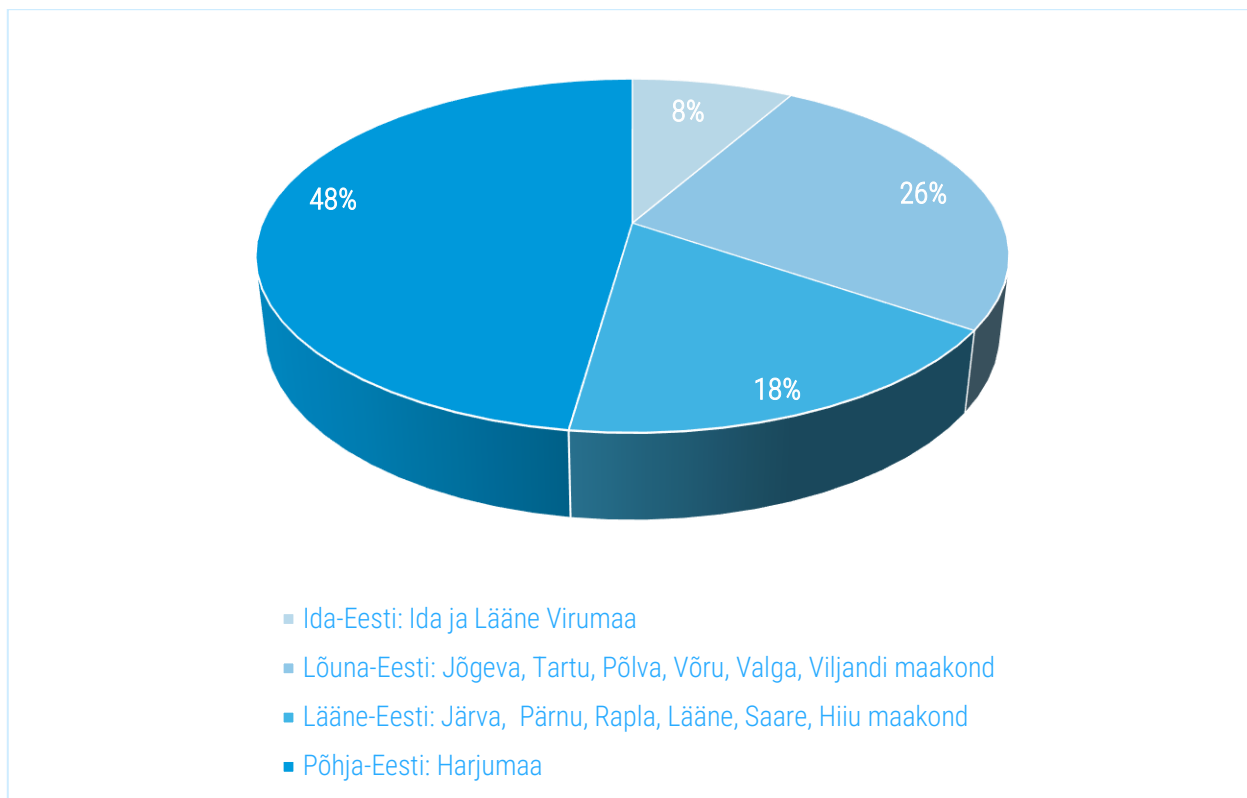
Joonis 3. Tagasiside veebikeskkonna ligipääsu probleem

Tekkinud ligipääsu probleem tõi kaasa massilise sõnumite saatmise telefoni teel tagasiside andmiseks (korraldajatele saabus umbes tuhat lühisõnumit). Sõnumi saatnute seast tehti juhuvalik ning tagasi helistati 149 korda eesti keeles (telefoni teel täideti 75 ankeeti) ja 33 korda vene keeles (telefoni teel täideti 7 ankeeti).

1.2.2. Valim

Uuringus osalemise nõusoleku andmisele kutsuti üles kahe nädala (14.–27.11.2022) pikkusel perioodil haldusala siseveebides ning teisel nädalal (21.–27.11.2022) Facebooki vahendusel. Lisaks teavitati avalikkust uuringu toimumisest pressiteatega ning erinevate kajastustega meedias. Nõusolekud koguti LimeSurvey keskkonnas 14.–18. novembril ning nõusoleku andnud inimeste mobiiltelefonide numbrid kanti uuringu perioodiks sõnumi edastamise süsteemi, peale perioodi lõppu numbrid süsteemist kustutati. 10.12.2022 kustutati kõik nõusoleku andmisega seotud isikuandmed (nimi, telefoninumber, e-posti aadress). Uuringu perioodil edastati süsteemi vahendusel üks üleriigilise ohualaga sündmuse teavitust ning neli väiksema ohualaga teavitust. Uuringus osaleja sai ohuteavituse sõnumi kui tema nõusolekus märgitud mobiiltelefoni number asus ohuteavituse saatmise ajal ohualana määratud alal. Süsteem edastas sõnumid osalejatele, aga ei edastanud uuringu läbiviijatele teavet, millistele mobiiltelefoni numbritele sõnum edastati (ainult üldistatud statistika selle kohta mitu sõnumit saadeti). Andmeanalüüsiks kõik kogutud andmed anonüümiti.

Uuringus osalemiseks andis nõusoleku 6909 inimest, neli neist võttis oma nõusoleku tagasi. Kõige rohkem osalejaid registreerus Põhja-Eestist ning kõige vähem Ida-Eestist.

Joonis 4. Nõusoleku andnute jagunemine regiooniti

Eesti keeles täitis nõusolekuvormi 6497 inimest ning inglise keeles 38 ja vene keeles 374 (kokku 6909). Kõige rohkem oli kolmekümnendates aastates osalejaid ning väikseim esindatus oli eakate seas. Süsteemi sisestati 6829 telefoninumbrit (eemaldati ilmselgete vigadega numbrid). Süsteem kontrollis automaatselt sisestamise numbriga nõuetele vastavust. Valdavalt põhjustas süsteemist välja jäämise eksimused telefoninumbri kirjutamisel (nt suunakood 373, ühe numbriga ära jäämine), mõningatel juhtudel oli tegemist ka korduvalt sisestatud sama telefoninumbri (alles jäeti unikaalsed telefoninumbri, seda isegi juhul kui üks inimene oli esindatud mitme numbriga). Testsõnumite nädalal tuvastati süsteemis 6625 numbriga paiknemine Eestis ning leiti, et ligi 200 nõusolekus märgitud numbril ei viibinud sellel perioodil Eestis.

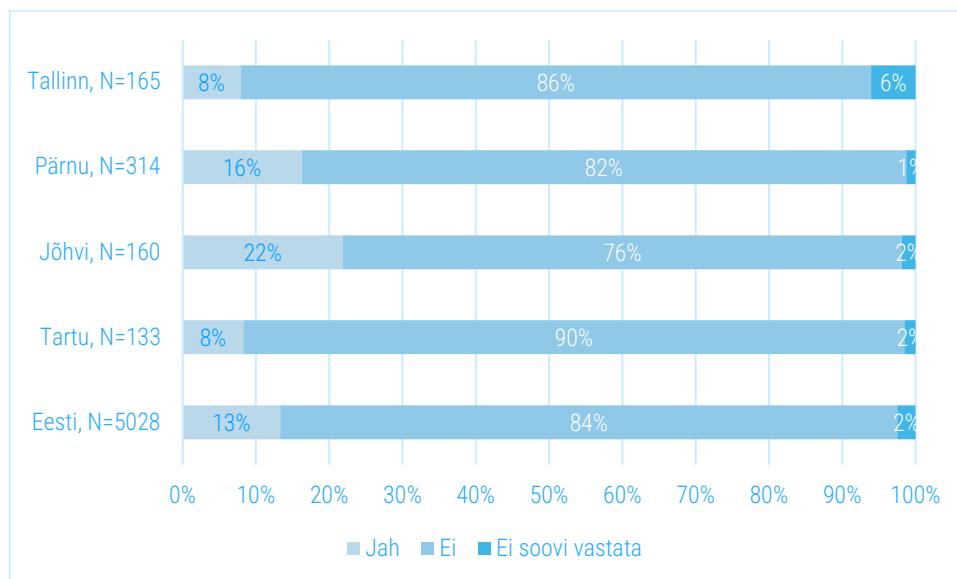
Tagasisideankeetide täitmise ülevaade ohualade lõikes on kajastatud tabelis 4. Kõige kõrgem oli tagasisideprotsent Tallinna ohualapõhisel sõnumil (90%) ning madalaim (70%) Jõhvi sõnumil. Kõige suurema osalejate arvuga üleriigilise sõnumi vastanute osakaal oli 76% sõnumi saanutest.

Tabel 3. Edastatud sõnumite ja tagasiside andnute proportsioonid

Ohuala	Edastatud sõnumite arv	Lõpuni täidetud ankeetide arv*	Saadetud sõnumitele tagasiside andnute osakaal
Eesti	6597 (sh 15 ei edastatud)	5028 (11 ei saanud SMSi)	76%
Tartu	77 -> 133	133 (23 ei saanud SMSi)	83%
Jõhvi	193 -> 209	160 (14 ei saanud SMSi)	70%
Pärnu	348 -> 411	314 (9 ei saanud SMSi)	74%
Tallinn	62 -> 149	165 (31 ei ole sõnumit saanud)	90%
KOKKU	7499	5800	77%

Kuna uuringus osalemiseks kasutati esimese etapis aktiivselt Siseministeriumi haldusala asutuste siseveebe, siis küsiti vastajatelt, kas nende peamine tegevusvaldkond on seotud siseturvalisusega. Kõige

rohkem siseturvalisusega seotud vastajaid oli Jõhvi (22%) ning kõige vähem Tallinna ja Tartu ohualapõhisel sõnumil (mõlemal 8%), üleriigilise sõnumi vastajatest 13%. Siseturvalisusega seotud ja mitte seotud vastajate vastustes erinevusi ei esinenud.

Joonis 5. Tagasiside andnute seotus siseturvalisuse valdkonnaga

Uuringus osalejatele saadeti 8.12.2022 e-kiri, kus oli toodud kõigi sõnumite tagasiside vormide aadressid, sellega anti täiendav võimalus tagasisidet anda ka nendele sõnumitele, mida osaleja ei saanud ning lisaks teavitati, et kõik isikuandmed kustutatakse. Samuti anti võimalus anda teada, kui osaleja arvas, et ta oleks pidanud sõnumi saama, aga ei saanud. Meilile vastas rohkem kui sada osalejat, valdavalt oli tegemist inimestega, kes arvasid, et nad oleksid pidanud saama ohualapõhise (sõnumid 2–5) sõnumi, kuid seda ei saanud. Nendele vastati ohuala suurust puudutava infoga. Samuti oli neid, kes arvasid, et nad oleksid pidanud saama sõnumi, kuid olid välismaal (arvati, et ohualapõhine sõnum saabub ka siis). Ligi kolmkümmend kirjutanut olid eksinud oma telefoninumbri kirjutamisel nõusolekuankeedis (nt suunakood 373 või telefoninumber algas 5 asemel 6-ga). Ligi viiekümne osaleja puhul oli telefoninumber nõuetele vastav ning sisaldus andmekogus, kirjutaja oli samuti väidetavalt sellel perioodil Eestis. Sõnumi mittesaamise põhjusteks võiks välja tuua näiteks, et seade oli: a) eelnevalt pikka aega (8+ tundi) välja lülitatud, b) asus väga halva leviga piirkonnas, c) ei olnud valmis vastu võtma mitut lühisõnumit (nt sõnumimälu oli täis). Lisaks on võimalik, et isik asus tugijaama kärje all, mille mobiilside operaator oli äsja käivitanud või teinud teatud parameetrisi muudatusi, mida veel ohuteavituse süsteemis sünkroniseeritud polnud jõutud. (Sünkroniseerimine toimub iga 24 tunni järel.)

1.3. Andmetöötlus, aruanne

Sellisel viisil valimi moodustamisel on tegemist isetekkelise valimiga ning saadud tulemused kajastavad selle valimi vastuseid esitatud küsimustele. Mittetõenäosusliku valimi tulemusi ei ole võimalik üle kanda üldpopulatsioonile ning teostada tõenäosusanalüüsi. Eraldi tähelepanu tuleb pöörata asjaolule, et peamine uuringus osalejate üleskutsumise kanal oli sotsiaalmeedia, mistõttu on interneti ja sotsiaalmeedia mittekasutajad valimis alaesindatud ning seetõttu on oluline arvestada, et reaalne elu võib uuringus esinevaid probleemkohti oluliselt suurendada. Nõusoleku andnute ja erinevatele testsõnumitele tagasiside andnute kirjeldus on kajastatud tabelis 4. Analüüsides on kasutatud vanusegruppe kolme grupina (15–29-aastased; 30–49-aastased ja 50-aastased ning vanemad). Ankeedi täitmise keele põhjal võrreldi eesti- ja venekeelseid ankeete (üleriigilise sõnumi keelises võrdluses jäeti välja 28 ingliskeelset vastajat). Sugude vaheline võrdlus kajastab meeste ja naiste vastuste erinevust (välja on jäetud üleriigilise valimi 12 vastajat, kes ei soovinud sellele küsimusele vastata). Eraldi ei kajastata tulemusi kahe grupeerimise osas: a) siseturvalisuse

tegevusvaldkonnaga seotud ja mitte seotud ning b) varasema ohuteavituse sõnumi saanute ja mitte saanute vahel, sest need grupid ei erinenud üksteisest üheski küsimuses.

Tabel 4. Nõusoleku andnute ja tagasisideankeedile vastanute vanuseline, sooline ning keeleline jaotus

Vanuse vahemik	Nõusolekud		Üle Eestilise sõnumi tagasiside		Meeste osakaal vastajatest	Nõusoleku andnutest vastanute osakaal	Vastanute arv			
	%	arv	%	arv			Tartu	Jõhvi	Pärnu	Tallinn
15–19	3,76%	259	3,26%	164	52,44%	63,32%	4	3	14	1
20–29	21,46%	1480	20,86%	1049	38,04%	70,88%	27	24	48	32
30–39	36,83%	2540	37,53%	1887	33,97%	74,29%	49	63	120	54
40–49	23,97%	1653	24,72%	1243	35,08%	75,20%	29	38	78	38
50–59	9,69%	668	9,98%	502	34,86%	75,15%	14	22	29	26
60–69	3,09%	213	2,86%	144	34,72%	67,61%	6	6	16	7
70+	1,22%	84	0,78%	39	23,08%	46,43%	4	4	9	7
KOKKU	100,00%	6897	100,00%	5028	35,72%	72,90%	133	160	314	165
Eesti keel	94,03%	6485	94,67	4760	34,38%	73,4%	28	122	304	135
Vene keel	5,42%	374	4,77	240	50,83%	64,2%	4	38	9	9
Inglise keel	0,55%	38	0,56	28	50,00%	73,7%	1	0	1	1

Tagasisidet koguti LimeSurvey keskkonnas perioodil 29.11.–10.12.2022. Ankeet koosnes 21 küsimusest, millest 17 olid valikvastustega ja neli vaba teksti väljad (sh üks täpsustav väli muude teavituste kirjeldamiseks, mida eraldi uurimisküsimusena ei käsitletud). Ühe vabavastuse (mida reaalses olukorras sellise sõnumi saamisel tehtaks) analüüs viiakse läbi koondanalüüsist hiljem.

Kvantitatiivseid andmeid analüüsiti statistikaprogrammis SPSS. Kirjeldava statistikuna kajastatakse vastajate arvu ja %. Gruppide võrdlemisel on kasutatud risttabelleid, nende analüüsimisel kasutati seosekordajaks Crameri V, sest grupid on erineva suurusega see statistik võimaldab arvesse võtta vastajate arvu. Erinevused on kokkuvõttes kajastatud.

Avatud küsimuste analüüsimiseks kasutati vabavaralist keskkonda QCAMap. Kokkuvõtte koostamiseks kasutati kahte uurimisküsimust ning kodeerimisel induktiivset ja deduktiivset lähenemist. Uurimisküsimused:

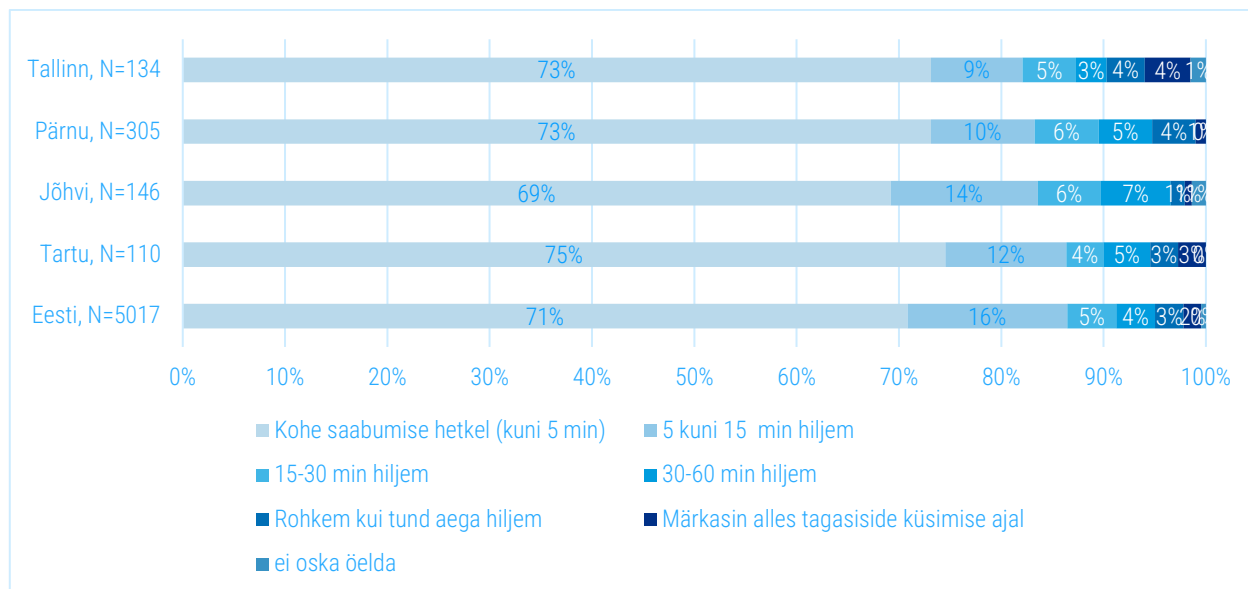
- 1) Miks ei märganud SMSi 15 minuti jooksul?
- 2) Mis jäi sõnumis arusaamatuks?

2. Uuringu tulemused

2.1. Sõnumi märgatavus

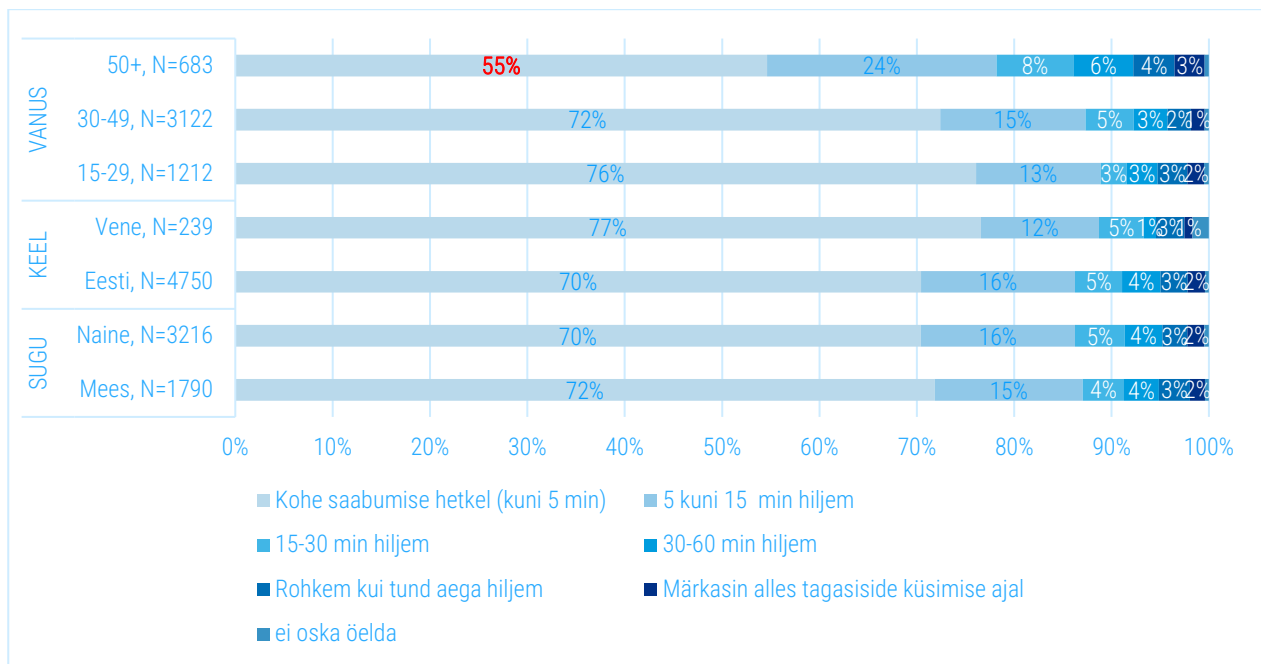
2.1.1. Sõnumi märkamise aeg

Kohe saabumise hetkel (kuni 5 minuti jooksul) märkasid sõnumit vähemalt 69% sõnumi saanutest ning 15 minuti möödudes oli märganute osakaal tõusnud 85%-ni.

Joonis 6. Sõnumi märkamise aeg

Üleriigilist sõnumit märkasid 87% vastajatest 15 minuti jooksul. Koheselt esimese 5 minuti jooksul märkasid sõnumit rohkem nooremad osalejad (76%), üle 50-aastaste seas oli neid vaid 55%. Vanemad märkasid sõnumit selle võrra rohkem 5 kuni 15 min jooksul, kuid siiski võttis 21% vanemate vastajate jaoks märkamine aega rohkem kui 15 minutit.

Joonis 7. Üleriigilise sõnumi märkamise aeg gruppide võrdluses

2.1.2. Sõnumi märguanded

Sõnumi märguannete küsimusele sai valida mitu vastust, arvesse võeti vaid sõnumi saanud vastajad. Peamiselt andis uue sõnumi saabumisest märku telefoni teavitus (kellal, ekraanil, autoraadiol vmt), üleriigilise sõnumi puhul märgiti seda 55% vastajate poolt, sellega sarnaselt on toodud välja heli kuulmist. Üsna sama palju toodi välja sõnumi heli kuulmist (48%).

Tabel 5. Sõnumi märguanded

	Eesti, N=5017		Tartu, N=110		Jõhvi, N=146		Pärnu, N=305		Tallinn, N=134	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Nägin teavitust uuest sõnumist (nt telefoni ekraanil, kellal, autoraadiol)	2771	55	62	47	66	41	148	47	69	42
Kuulsin sõnumi heli	2401	48	60	45	91	57	159	51	58	35
Märkasin valgust ekraanil	959	19	24	18	38	24	51	16	26	16
Ei märganud sõnumit enne tagasiside küsimist	102	2	8	6	6	4	11	4	15	9
Muu	329	7	21	16	16	10	25	8	33	20
KOKKU	6562		175		217		394		168	

Üleriigilise sõnumi saabumise märguandeid võis olla korraga mitu, peamiselt valiti siiski heli ja teavitus. Suurimad erinevused esinesid noorima ja vanima vanuserühma vahel. Nooremate osalejate sõnumi kiiremat märkamist mõjutasid erinevad nutivahendid, mis andsid teavitusega sõnumi saabumisest märku: 63% alla 30-aastaste) ja 43% 50-aastastest ja vaenmatest märkisid uue sõnumi teavituse nägemist (telefonil, kellal, autoraadiol vt) (vt joonis 7). Samuti märkasid nooremad rohkem valgust ekraanil (29% alla 30-aastastest vs. 10% üle 50-aastastest). Seevastu sõnumi heli oli vanemas rühmas sagedamini märkamise ajendiks (55% vs. 41% nooremaid).

Tabel 6. Sõnumi märguanded grupiti

	SUGU		KEEL		VANUS		
	Mees, N=1790	Naine, N=3216	Eesti, N=4750	Vene, N=239	15–29, N=1212	3–49, N=3122	50+, N=683
Nägin teavitust uuest sõnumist (nt telefoni ekraanil, kellal, autoraadiol)	56%	55%	55%	60%	63%	55%	43%
Kuulsin sõnumi heli	51%	46%	47%	56%	41%	49%	56%
Märkas valgust ekraanil	19%	19%	19%	25%	29%	17%	10%
Ei märganud sõnumit enne tagasiside küsimist	2%	2%	2%	1%	2%	2%	3%
Muu	7%	6%	7%	4%	6%	7%	7%

Eraldi vabatekstina „muu“ täpsustuse juures toodi valdavalt välja (nutikella) vibreerimine. Samuti toodi välja, et samal ajal oli kõne pooleli, vaadati juhuslikult telefoni.

2.1.3. 15 minuti jooksul sõnumi mittemärkamise põhjused

Sõnumi saabumise mitte märkamist põhjendati 902 korral (5800 ankeedist). Levinuimaks põhjuseks oli, et tehti midagi muud (nt koosolek, töö tegemine, autoga sõitmine, jalutamine, treening). Olulise tähelepanekuna on välja toodud telefoni seaded nagu „hääletu“ ja „mitte segada“ (vt tabel 6).

Sõnumi märguannete väljalülitatust põhjendati liigse spami ja reklaami soovimatusega. Vastati ka, et sõnumitele puudub vajadus kiirelt reageerida. Ettepanekutena sooviti lisaks seadete ülest heli märguannet, mis kindlustaks sõnumist teavituse kasutajale. Tehnilise tähelepanekuna saab välja tuua, et lühisõnumi teel ei ole ohuteavituse edastamisel teavituse saatjal otseselt võimalik juhtida telefoni seadeid. Siiski määratakse sõnumi edastamisel süsteemis sellele kõrgeim prioriteet ja olulisus, mida osad seadmed oskavad ohuteavitusena ära tunda ning võimendada. Sõnumi märkamise sõltub seega peamiselt kasutaja poolsetest telefoni seadetest ning telefoni kasutamise harjumustest (nt kas telefoni hoitakse enda läheduses, lülitatakse mingiteks tegevusteks välja). Lisaks on kasutajatel ise võimalik kasutada erinevaid rakendusi, et EE-ALARM saatja muuta prioriteetseks (nt kaasneks selle saatja sõnumiga seadmes spetsiifiline heli ja vilkuv välklamp ka siis kui on seade on üldiselt hääletu sätetega). Rakenduse testimist ilmestab ka ühe testija tagasiside: „Testisin omapoolselt lisarakendust, mis „ee-alarm“ peale teavitab mind isegi siis ,kui telefon on hääletuks seadistatud. Toimis hästi ja sain teavituse kohe.“

Tabel 7. Sõnumi mittemärkamise põhjused

Põhjus	Arv
Olin hõivatud teise tegevusega	253
hääletu	240
eemal	163
juhuslikult märkas	109
ei märganud	68
magasin	39
märkas, kuid ei pööranud tähelepanu	25
mitte segada	5
KOKKU	902

Teiste tegevustena oli peamiselt nimetud koosolekul, koolis või tööl olemist, söögi tegemist ja autosõitu.

Eraldi toodi välja selgitusi, mis võivad põhjustada edaspidi sõnumi märgatavuse probleeme.

Tsitaadid tagasisides kirjutatud vabatekstist:

- „Iphones ei saa numbrita saatjat lemmikutesse panna mistõttu kui on do not disturb modes siis sõnumit ei kuule“;
- „Testisin omapoolselt lisarakendust, mis „ee-alarm“ peale teavitab mind isegi siis ,kui telefon on hääletuks seadistatud. Toimis hästi ja sain teavituse kohe“.

Seoses varasema kogemusega tegid vastajad ka ettepanekuid süsteemi arendamiseks, näiteks:

- „Sellistel SMS võiks olla kõrge prioriteet ja heli võiks tulla läbi vaatamata telefoni settingule“;
- „Kui edaspidi reaalsed hoiatused tulevad kindlalt saatjalt, oleks abiks sellele saatjale määrata erinev/valjem teavituse heli“;
- „Palun kasutage Wireless Emergency Alerts https://en.wikipedia.org/wiki/Wireless_Emergency_Alerts süsteemi PS! Koreas kasutati Wireless Emergency Alerts süsteemi ära et saata "covid päevaseid numbreid" mis oli väga kahjulik, õpetades inimesi ignoreerima telefonist tulevaid häireid ja neid lausa välja lülitama“;
- „Teistes riikides kasutavad Government Safety Warning süsteeme. <https://support.apple.com/en-us/HT202743>“.

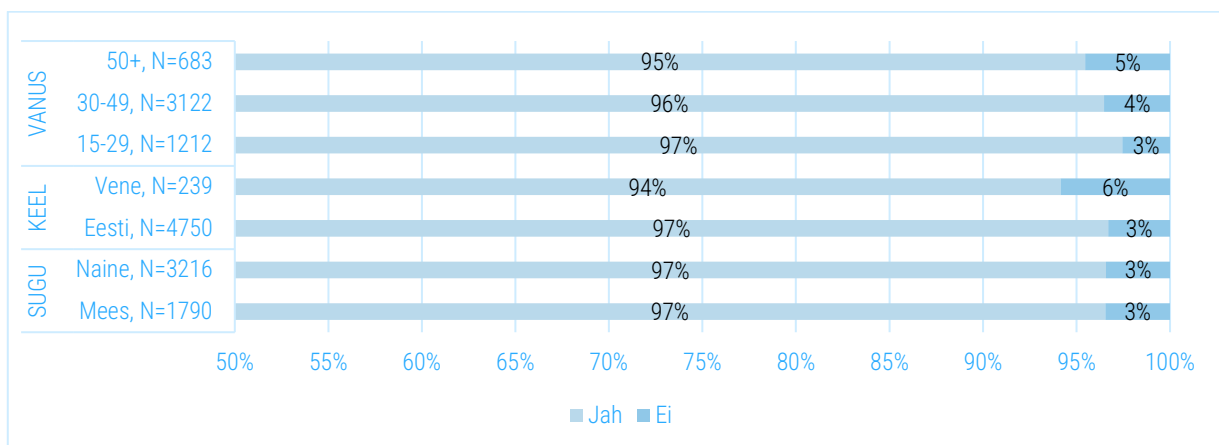
2.1.4. Sõnumi läbi lugemine

Üleriigilise sõnumi lugesid peale märkamist kohe läbi 96% vastanutest. Väiksemaks jäi kohene läbilugemine Tallinna (79%) ja Tartu (84%) ohualapõhise teavituse sõnumi korral. Tagasiside kommentaarides on mõnedel kordadel kajastatud, et ei lugenud sõnumit kohe kuna oli teada, et tegemist on testsõnumiga, millele ei pea koheselt reageerima.

Tabel 8. Sõnumi kohene läbi lugemine

	Eesti		Tartu		Jõhvi		Pärnu		Tallinn	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jah	4848	96	112	84	147	92	294	94	131	79
Ei	180	4	21	16	13	8	20	6	34	21
KOKKU	5028	100	133	100	160	100	314	100	165	100

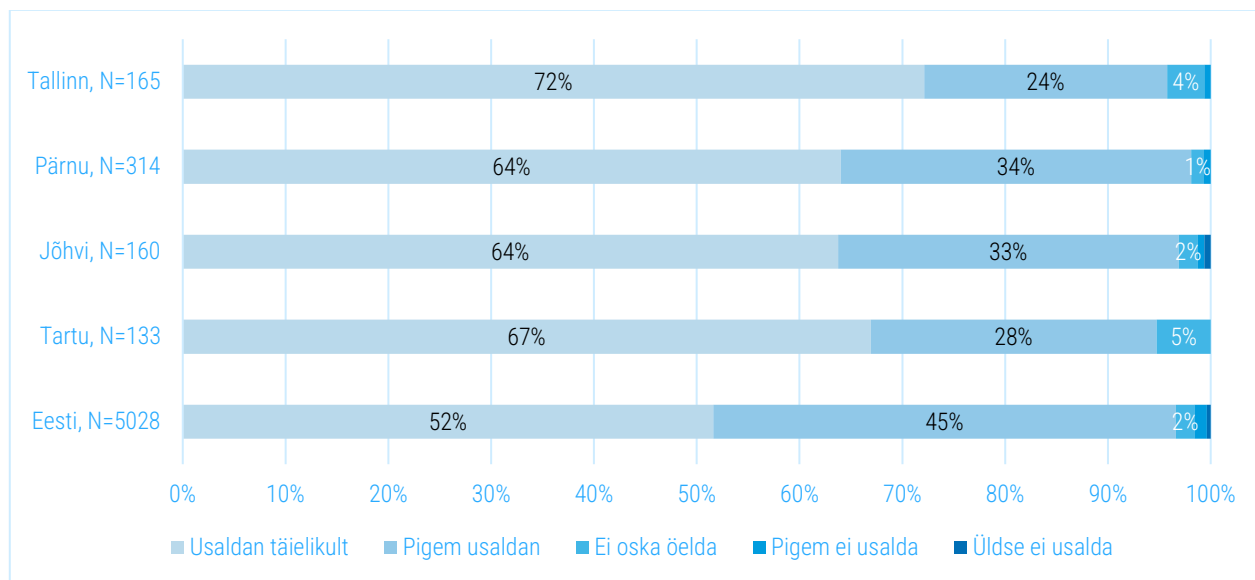
Erinevate gruppide vahel üleriigilise sõnumi kohese lugemise erinevusi ei täheldatud.

Joonis 8. Üleriigilise sõnumi kohene läbi lugemine gruppide võrdluses

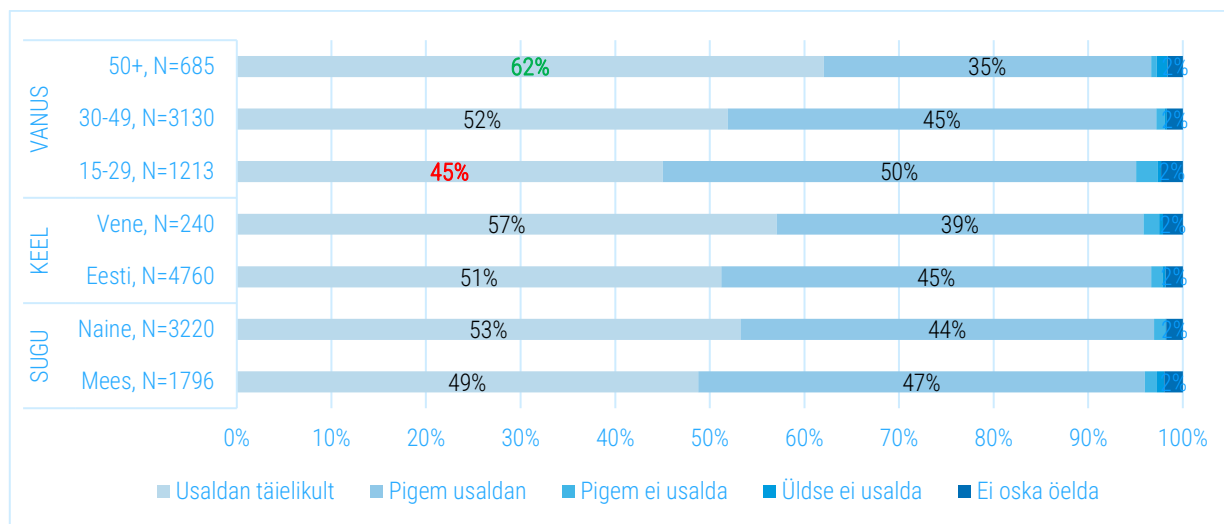
2.1.5. Ohuteavituse usaldamine

Osalejatelt küsiti, kui võrd usaldavad nad saadud ohuteavitust. Peaaegu kõik vastajad märkisid, et pigem või täielikult usaldavad saadud ohuteavitust, täieliku usaldamise osakaal suurenes peale üleriigilise sõnumi saamist. Vastustesse tuleb suhtuda teatava ettevaatlikkusega, sest tegemist oli nõusolekuga teavitamisega ning inimesed olid teadlikud, et nad peaksid saama sellelt saatjalt teate.

Joonis 9. Ohuteavituse sõnumi usaldamine piirkonniti

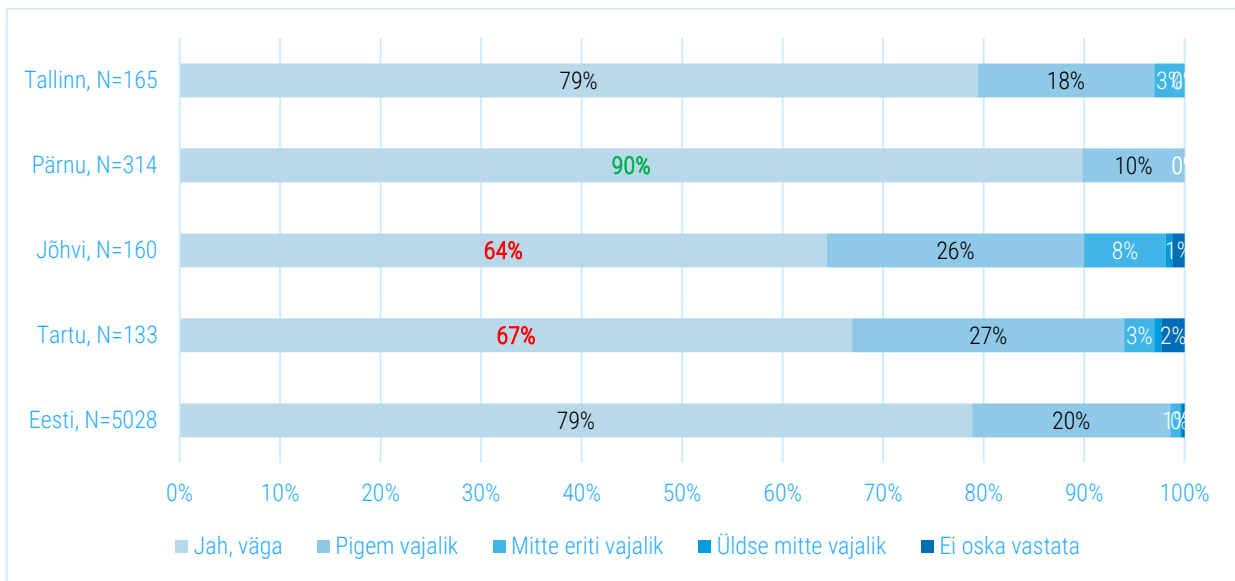
Üleriigilist testsõnumit usaldasid 50-aastased ja vanemad rohkem kui alla 30-aastased vastajad (62% vs. 45%).

Joonis 10. Üleriigilise ohuteavituse usaldamine gruppide võrdluses

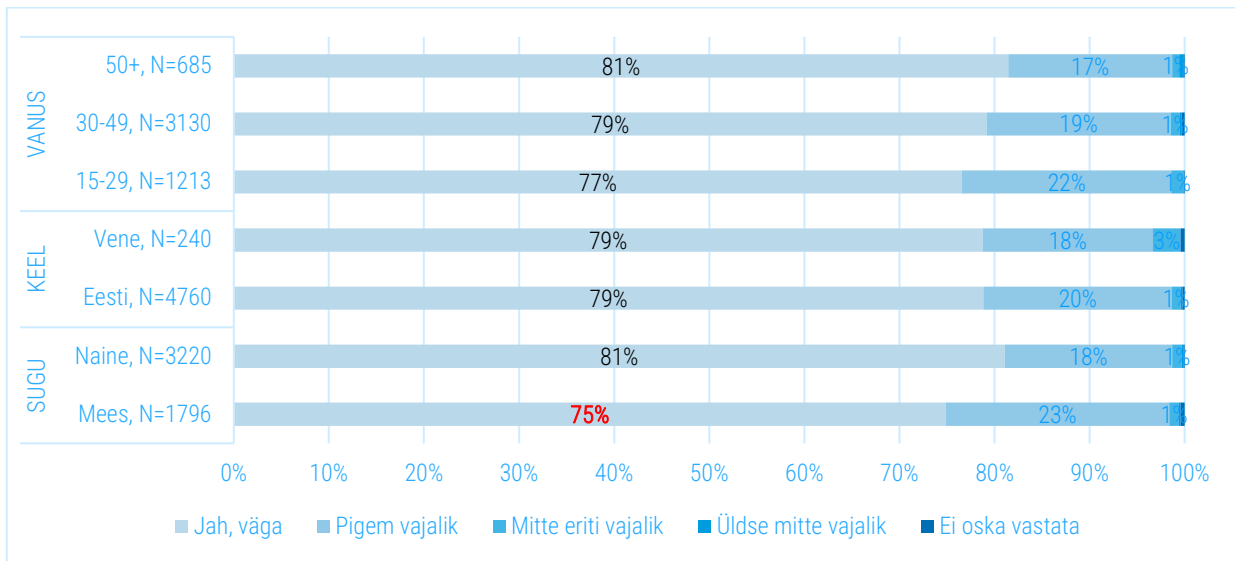
2.1.6. Ohuteavituse vajalikkus

Pigem või väga vajalikuks peeti kõiki testimisel kasutatud sõnumeid. Siiski esines väga vajalikuks hinnatute osakaal erinevatel sõnumitel. Kõige vajalikumaks hinnati Pärnu sõnumit joogivee reostusest 90% sõnumile tagasisidet andnutest pidas seda väga vajalikuks (pigem ja väga vajalikuks hindas 100% vastajatest). Vähem vajalikuks hinnati Jõhvi piirkonda edastatud relvastatud röövi sõnumit, mida väga oluliseks pidas 64% vastajatest.

Joonis 11. Ohuteavituse sõnumi vajalikkus

Üleriigilise sõnumi vajalikkust hindasid mehed pisut tagasihoidlikumaks kui naised (75% vs. 81%).

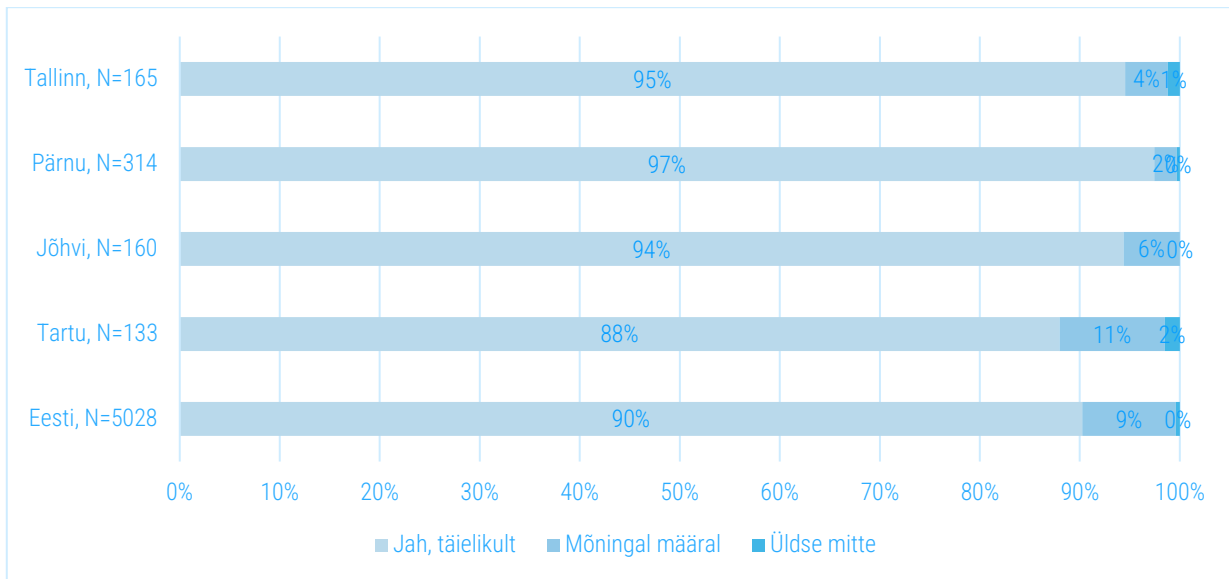

Joonis 12. Üleriigilise sõnumi vajalikkus gruppide võrdluses

2.2. Sõnumi arusaadavus

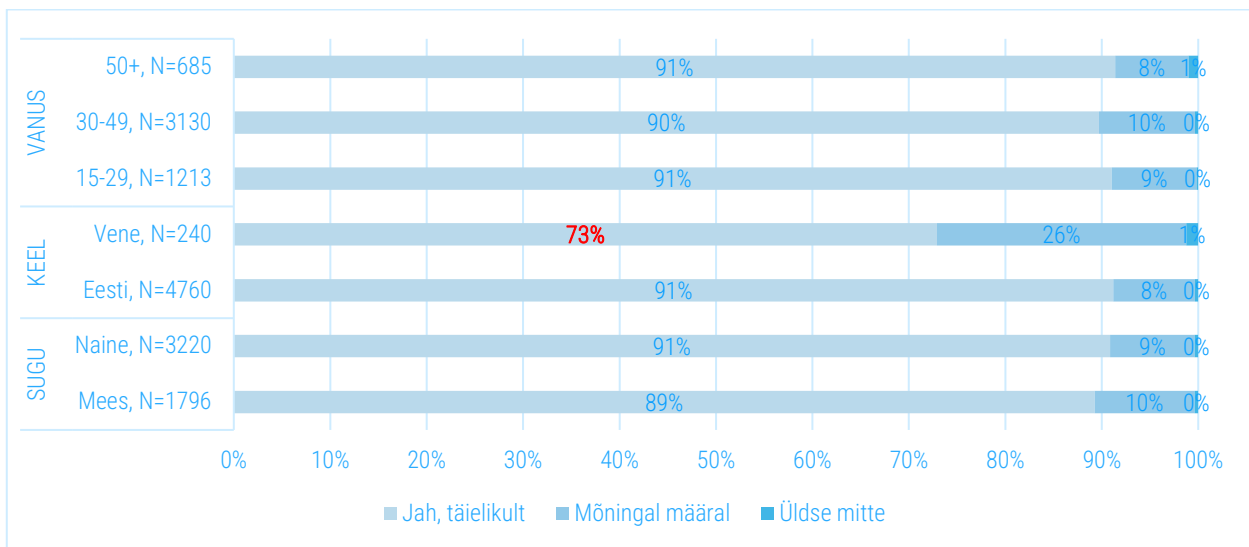
2.2.1. Sõnumist arusaamise hindamine

Kõige selgemaks hinnati Pärnu joogivee reostuse sõnumit, mis oli täielikult mõistetav 97%-le vastajatest, järgnesid Tallinna metaaniveose (95%) ja Jõhvi relvastatud röövi (94%) sõnumid. Üleriigilist sõnumit pidas täielikult arusaadavaks 90% ja Tartu sõnumit 88% sõnumi saanutest. Tartu sõnumi puhul toodi tagasisides välja, et ei tea täpselt tänava nimesid ning koostajatele tehti tähelepanek, et sõnumis nimetatud tänavad ristuvad kaks korda.

Joonis 13. Sõnumi arusaadavus

Üleriigilisel sõnumi puhul ilmnis erinevus eesti ja vene keeles vastajate tagasisides. Eestikeelsetest vastajatest pidasid sõnumit täielikult arusaadavaks 91% ja venekeelsetest vastajatest 73%.

Joonis 14. Üleriigilise sõnumi arusaadavus gruppide võrdluses

2.2.2. Arusaamist takistavad asjaolud

Sõnumi arusaadavuse kohta oli avatud küsimus, milles anti vastajatele võimalus kirjutada, mis jäi neile arusaamatuks. Vastused kodeeriti sõnumi koostajatele antud juhendi järgi, kasutades deduktiivset lähenemist. Analüüsis kasutatud koodid ja definitsioonid on toodud tabelis 9.

Tabel 9. Uurimisküsimuse „Mis jäi sõnumis arusaamatuks?“ kooditabel

Kood	Definitsioon
Juhis / soovitud tegevus / käitumisjuhised	Inimese reageerimiskiirust saab suurendada, andes väga selged juhised, mida ja kuidas teha ning millist infot tegutsemisel arvesse võtta, samuti mida peaks tegema sõnumi saamisel.
Aeg	Annab inimesele teada, millal ja kui kaua peaks kaitsemeetmeid kasutama.
Asukoht	Geograafilised piirid annavad selge suunise, kus piirkonnas oht on.

Oht ja tagajärjed	Annab konteksti sõnumis antavatele juhistele.
Allikas (asutus, saatja)	Peab olema usaldusväärne, et inimesed võtaksid seda tõsiselt.
Sõnumi kirjastiil	On välja toodud, et sõnumid peavad olema selged, spetsiifilised, täpsed, kindlad ja järjepidevad. Ei tohi kasutada žargooni ega tavainimesele võõraid sõnu.
Sõnumi pikkus	Et kõik olulised komponendid oleksid olemas, kuid ei tekiks liigset ajakulu.
Teised keeled	Mitmes keeles sõnum. Ladina tähestik või kirillitsa.
Muu	Näiteks ettepanekud teiste kanalite kohta.

Kokku kasutati arusaadavuse koode 1107 korral (vt tabel10). Kõige rohkem toodi välja ohu ja tagajärgedega seotud põhjusi (250), millele järgnesid kirjastiili ja teiste keelte kasutamisega seotud probleemkohad.

Tabel 10. Kasutatud koodid tagasisidegruppide kaupa

Kood	Juhis / soovitud tegevus / käitumisjuhised	Aeg	Asukoht	Oht ja tagajärjed	Allikas (asutus, saatja)	Sõnumi kirjastiil	Sõnumi pikkus	Teised keeled	Muu
Eesti	79	12	26	225	59	213	39	221	149
Tartu	1	0	10	5	0	1	1	2	2
Jõhvi	3	1	1	9	1	0	0	0	0
Pärnu	4	1	3	6	1	2	1	3	1
Tallinn	2	0	10	5	3	1	2	1	1
KOKKU	89	14	50	250	64	217	43	227	153

Peamised tulemused koodide kaupa esindatuse järjekorras alates enim kasutatust:

- **Oht ja tagajärjed.** Metanooli sünnimuse kohta märgiti, et sõnumis esitatud metanooli sisaldus alkohoolses joogis ei ole vastaja jaoks oht, ja üsna palju nimetati, et sellist teavitust ei peeta oluliseks. Näiteks ütles üks vastajatest:

Miks mulle see sms saadetakse riigi poolt. Ma ei ole nn sihtrühm st ei tarbi selliseid tooteid. Ma olen veendunud, et need kes selle sõnumi peaksid kätte saama st on ostnud metanooli, ei oma telefonigi või on nad juba metanooli ära tarbinud.

Samuti toodi välja, et info toote kohta ei ole sõnumis piisav: vaja oleks konkreetse toote või toodete nimetust, näiteks „Reaalsus peaks olema sõnumis välja toodud konkreetne jook - joogid, mitte ainult tootja. Ideaalis ka rahvapärane nimetus nn belõi aist- valge kurg“. Ei teata, mis on partii number ega kust ja kuidas seda leida. Tehti ettepanekuid lisada selline info reaalse sünnimuse korral veebilehele kriis.ee konkreetsete toodete fotodena, näiteks „Paljud vb ei tea kust partii nr vaadata. Pilt kaasas oleks parem :)“.

Tartu ja Tallinna metaaniveose sõnumite tagasisides toodi välja, et oleks vaja selgelt kirjeldada ohtu, näiteks plahvatusoht või mürgistus, ning ohuala raadiust. Üks vastajatest juhtis näiteks tähelepanu, et inimesed „ei pruugi teada mis on metaan, selle omadusi jne, võib jääda arusaamatuks. Näiteks ohtlik gaasipilv levib. Siis ei piisa et väldi piirkonda ainult“.

Relvastatud röövi kohta toodi esile, et ehk ei ole see üldse sünnimuse, mille kohta saata teavitust. Peamine tagasiside oli, et oleks vaja täpsemat kirjeldust, näiteks pilti otse sõnumis või veebis. Samuti rõhutati, et peaks saatma teavituse ohu lõppemise kohta: „Pärast sellise sõnumi saamist oleks tore teada millal oht on möödas ehk ootaksin nt pensionärina jätkusõnumit.“

Ohu lõppemise teavitust ootavad ka väga need, kes said sõnumi reostunud joogivee kohta. Samuti märkisid nad, et sooviksid käitumisjuhiseid: „Esiteks polnud mingeid juhiseid, mida peaksin tegema ja, kuidas edasi pidanuks tegema, ja, mis see kolibakter tervisega teeb, millised nähud on.“

- **Teised keeled.** Kolmkeelse sõnumi kohta oli tagasiside vastakas: osalt toodi välja, et mitmekeelne sõnum tekitab segadust, näiteks „Mitmes keeles sõnum oli segav“. Eriti tekitas segadust kolmandana esitatud ladina tähestikus venekeelne tekst. Seda toodi ka argumendiks, et lugeda sõnum spämmiks, näiteks „See, et ta on kolmes keeles teeb selle natuke spämmiks“. Samas oli hulk vastajaid, kes arvasid, et kolmes keeles sõnum on väga hea. Üsna sageli märgiti, et ei tundud vene keelt ladina tähestikus ära, ja rõhutati, et peaks olema kasutatud kirillitsat. Tõrjuvalt toodi välja, et üldse ei soovita venekeelset sõnumit saada, näiteks „Ei taha vene keelt enam“. Tehti ka ettepanek, et võiks saata sõnumi ainult eesti ja inglise keeles:

Miks vene keeles pool sõnumist? Miks mitte Eesti ja Inglise keeles kuna Inglise on üheks EL ametlikuks keeleks. Mis on Eestil seost vene keelega? Ma ei soovi saada vene keelseid teateid. See on jätk.

Samas oli ka neid, kes töid välja, et teisena oleks pidanud olema venekeelne tekst.

- **Sõnumi kirjastiil.** Esmalt juhiti tähelepanu, et sõnumi algus võiks rohkem esile tulla, näiteks „KRIISTRADÉ“, „Riiklik ohuteavitus“, „TÄHELEPANU!“, „TEST-TEST-TEST“, „HOIATUS“, „OHUTEADE“, „ALARM“ või „HOIATUS!“. Eraldi tähelepanu pöörati õ-tähe asendusele, näiteks „nr 6 Õ asemel ei ole kindel kui usaldusväärne, eriti kui riik seda saadab.. Pigem ehk ikka o?“. Suurimaks ülesehituse probleemiks peeti järjestust. Näiteks arvas üks vastajatest, et tekst „võiks olla loogilisem. a'la Tootja ees pool, siis mis toode(Vana Tallinn) ja siis partii (kuigi poole selge, kuidas inimene sellest partiist aru peaks saama)“. Samuti viidati, et ingliskeelne tekst oli mõjusam. Kommentaarid on vastakad sõna „surmav“ kohta. Osa vastajatest arvas, et see peaks olema läbiva suurtähega, st „SURMAV“. Osa nimetas, et „surmav“ on liiga dramaatiline, teised aga, et just oluline. Eraldi väljendati muret, et inimesed ei seosta neljakohalist numbrit telefoninumbriga: „Samuti, kui number 1247 on telefoni number, võiks ära märkida, et tegemist on telefoni numbriga. Näiteks lisades lühendit ""tel""“. Ohuteavitust saatva asutuse nimetuse esimesena kirjutamist ei peetud meeldivaks:

teavitus (Põllumajandus- ja toiduamet) võiks olla pigem sõnumi lõpus. Kui inimene ei oska sellelt asutuselt sõnumit oodata võib see teave jääda tal läbi lugemata.

- **Allikas (asutus, saatja).** Esmalt toodi välja erinevad kommentaarid EE-ALARMi saatjana kuvamise kohta. Seda ei peetud väga heaks valikuks või oluliseks infoks:

Sõnumi saatja nimi (antud juhul EE-ALARM) peaks olema production-versiooni korral väga põhjalikult rahvale välja kommenteeritud,“).

Samuti nimetati seda võimalikuks mittemärkamise põhjuseks: „Tundmatult saajalt sõnum läks spammi (kasutusel *app Keymessage*)“.

- **Juhis / soovitud tegevus / käitumisjuhised.** Suurima probleemina toodi välja, et ei ole kirjutatud, mida ohtlike toodetega peale hakata, näiteks „Ehk oleks hea lisada konkreetsed juhised, mida nende metanoolipudelitega teha. Tagastada kuhugi? Valada kraanikaussi?“.
- **Asukoht.** Asukohaprobleem tuli selgelt esile erinevates sõnumites nii üleriigilisel kui ka piirkondlikul tasandil. Näiteks ütles üks vastajatest: „Võiks olla lühike teave kas on üle eestiline probleem või teatava piirkonna probleem“. Metaaniveose sõnumi kohta märgiti, et selles „võiks olla kirjas, kes ja mis raadiuses on ohustatud ja kuidas“. Asukoha täpsustamise vajadusele viidati ka Pärnu kohta saadetud sõnumi puhul: „Pärnu on väga suur. Kas ka Tõstmaal on vesireostunud. Kas üldveevärgi vesi on must või on oht ka oma puurkaevust võttes jne“.
- **Sõnumi pikkus.** Mure sõnumi pikkuse pärast tuli esile peamiselt üleriigilise sõnumi tagasisides. Mainiti, et kolmkeelne sõnum on liiga pikk:

Sõnumi pikkus - täpselt õige: kehtib ainult ühes keeles pikkuse kohta. Minu jaoks infomüra ja ebaoluline, et vene ja inglise keeles on samasisuline teade edastatud - ei vaja seda.

Ükskeelse info mahtu pigem kiideti: „lühike sõnum koos lingiga täiendavale infole on hea valik - saab kõige olulisema info kiirelt kätte ning lisainfot hangid sõltuvalt sellest kas see sind puudutab.“

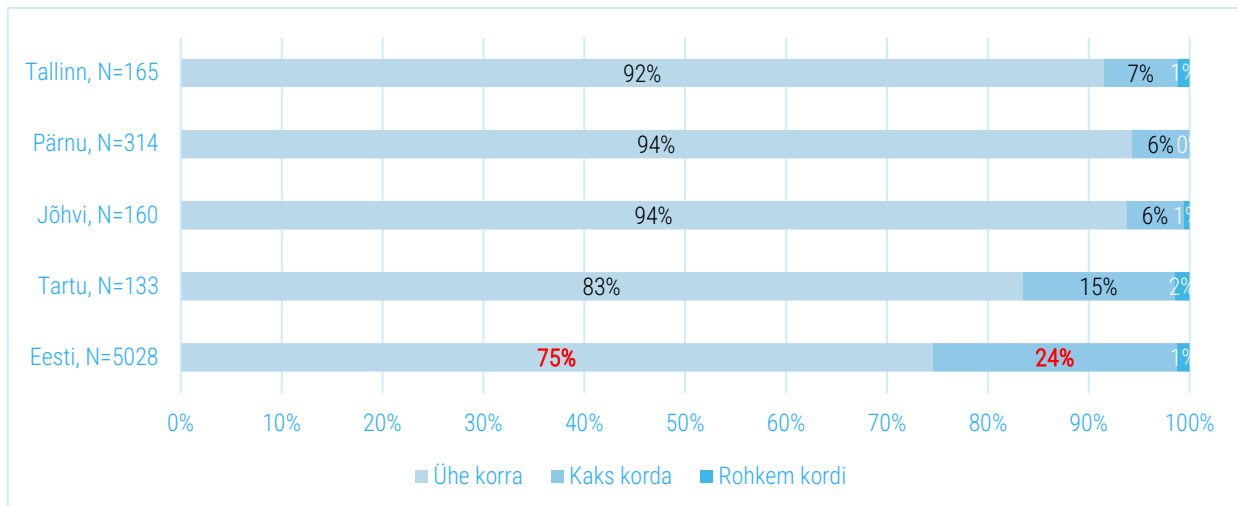
- **Aeg.** Ajalise kajastusega seotud probleeme nimetati üksikutel juhtudel. Valdavalt mainiti neid üleriigilise sõnumi puhul, mille kohta toodi välja vajadus lisada toote müügil oleku aeg, näiteks „Mis ajavahemikul see partii müügis on olnud?“.
- **Muud kommentaarid.** Nimetati varasemaid kogemusi, peamiselt võrgukärjel (ingl *cell-based*) põhinevate teavitustega. Näidetena toodi USA ja Kreeta teavitusi: „Kreetal olles oli kohapeal maavärin ja Google hoiatas läbi telefoni nii, et telefon värises ja helisignaal oli erinev tavasõnumist (ehk see haaras koheselt tähelepanu)“. Samuti nimetati probleeme erinevate telefonidega, näiteks seoses sõnumi pikkusega: „Kasutan vanemat tüüpi telefoni ja sõnum oli jagatud mitmeks osaks. Kohale jõudis ainult 2. osa, milles oli poolik võõrkeelne tekst.“ Mainiti ka linke, näiteks „Kriis.ee ja 1247 võiksid olla hüperlingina“, ja linkide sisu:

Aga, sõnumis olev infotäpsustuslink võiks vastata päriselt konkreetsele teemale ja juhtida õigele vahelehele, aga mitte veebilehe avalehele. See oli veidi häiriv. Ka testi raames saab ajutiselt sellist vahelehte luua. Reaalse ohu puhul eeldatakse otselinki konkreetsele olukorrale/juhisele, mitte ei hakka avalehele surfama

2.2.3. Sõnumi lugemise kordade arv

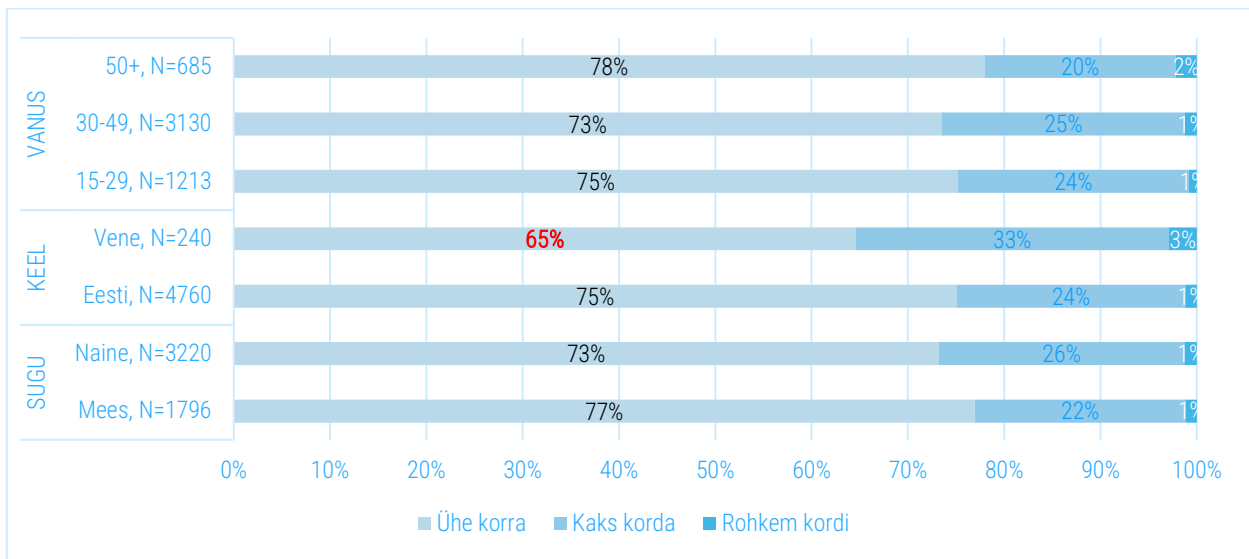
Kuigi kõigi sõnumite arusaamiseks vastati üldjuhul, et piisas ühest korrast, siis üleriigilisel oli see 75% ning Jõhvi ja Pärnu sõnumitel oluliselt üle 90%.

Vabavastustes ning telefonivestlustes toodi välja, et üleriigilise ohuteavituse sisu ja teema oli harjumatu ning ei kõnetanud väga selgelt kõiki adresseate.

Joonis 15. Sõnumi lugemise kordade arv

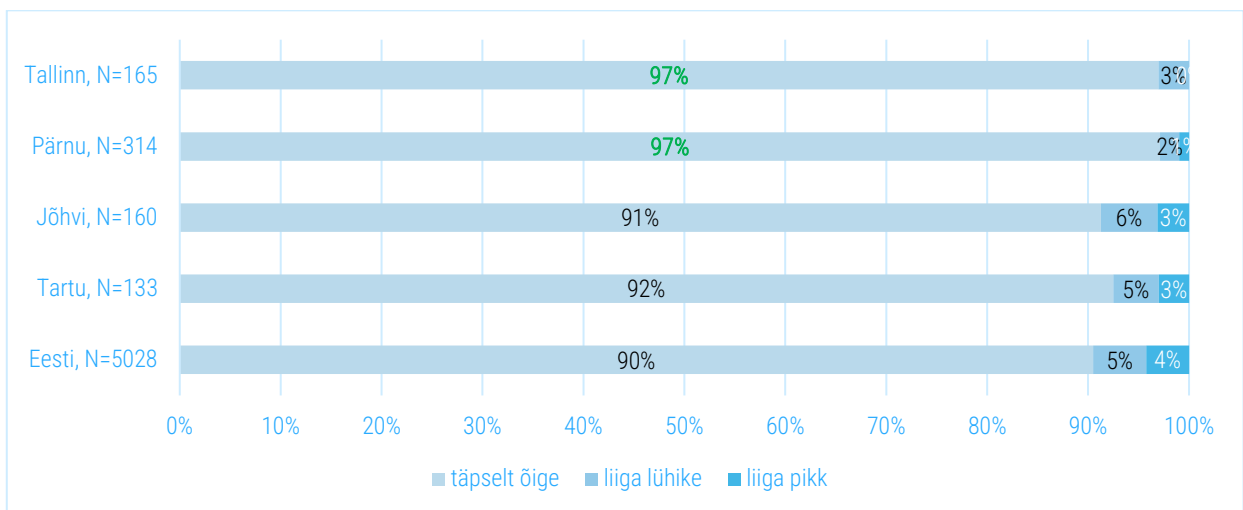
Eestikeelsed vastajad pidasid sõnumit esimesel korral lugedes arusaadavaks 75%, venekeelsed vastajad märkisid mitmekordse lugemise (kaks või rohkem korda) vajadust võrreldes eestikeelsete vastajatega (36% vs. 25%).

Joonis 16. Üleriigilise sõnumi lugemise kordade arv gruppide võrdluses

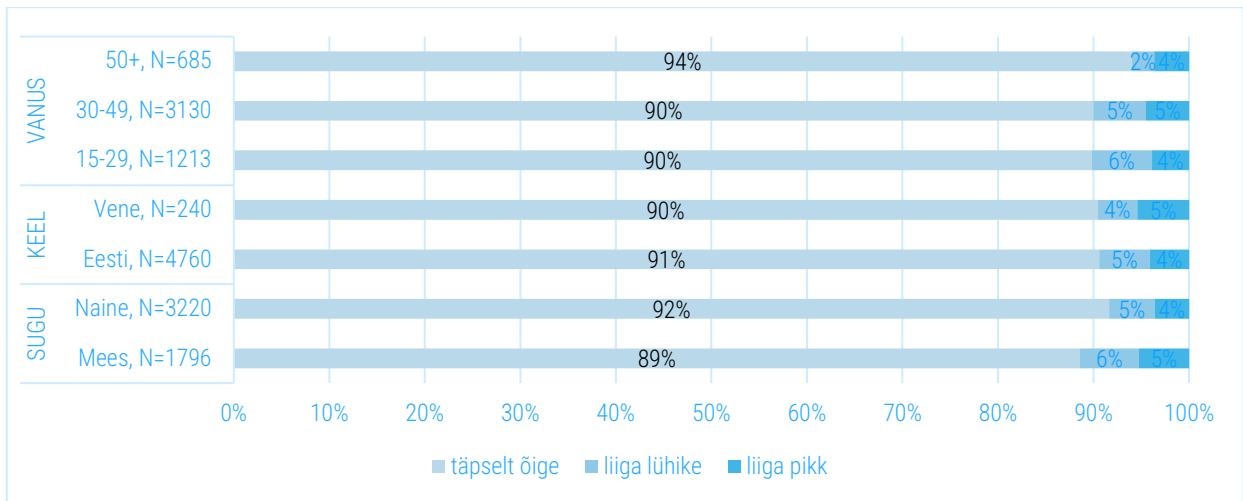
2.3. Sõnumi pikkus

Hinnangud sõnumi pikkusele olid väga positiivsed, kõigi testitud sõnumite korral enam kui 90% vastajate arvates oli sõnum täpselt õige pikkusega. Tagasisides ja telefonivestlustes toodi ka täpsustavalt välja, et täpselt õige oli sõnumi pikkus ükskeelsena, mitmekeelsena tundus liiga pikk nagu kirjeldatud pkt 2.2.2.

Joonis 17. Sõnumi pikkuse hinnang

Üleriigilise sõnumi pikkuse hinnangutes erinevusi ei täheldatud.

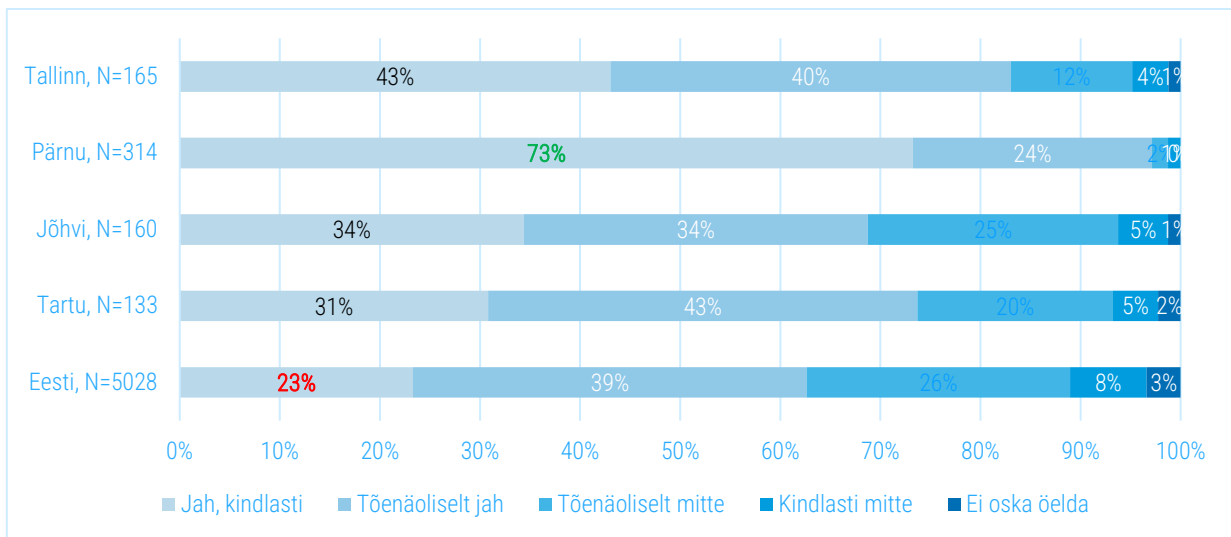

Joonis 18. Üleriigilise sõnumi pikkuse hinnang gruppide võrdluses

2.4. Sõnumi mõju

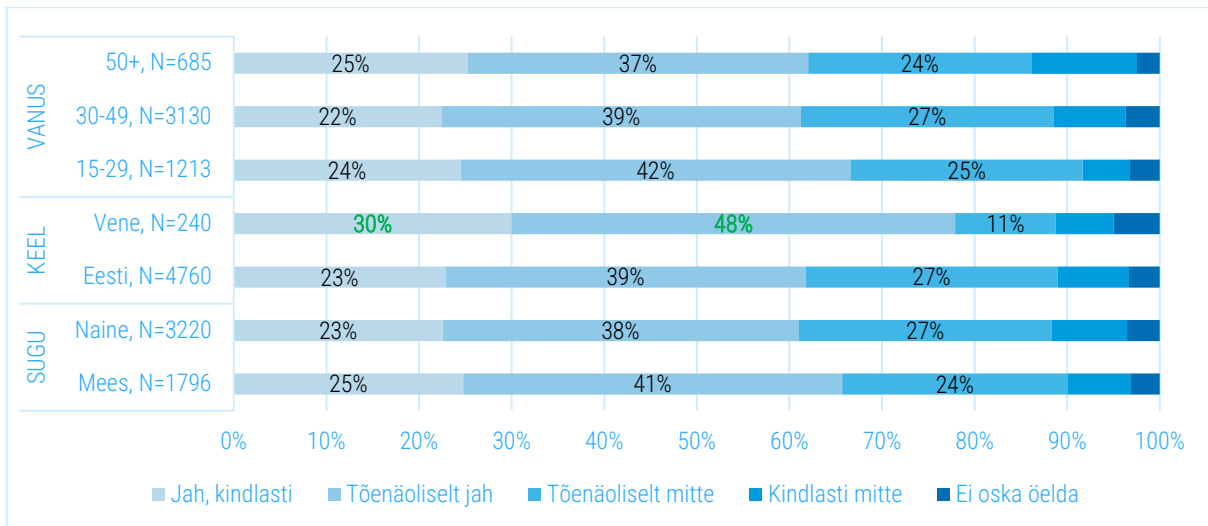
Sõnumi edastamisega soovitakse, et inimesed kuidagi käitüksid. Vastajatel paluti hinnata kui tõenäoliselt nad reaalses olukorras sellise sõnumi saamisel oleksid tunnetanud ohtu, otsinud lisainfot ja järginud käitumisjuhiseid.

Joogivee reostuse sõnumile vastanutest oleksid 73% kindlasti ja 24% tõenäoliselt tunnetanud reaalses ohtu kui selline sõnum oleks saadetud päriselt. Üleriigilise metanooli sisaldava alkohoolse joogi teavituse puhul oleks kindlasti reaalses ohtu enesele tunnetanud 23% ja tõenäoliselt 39%.

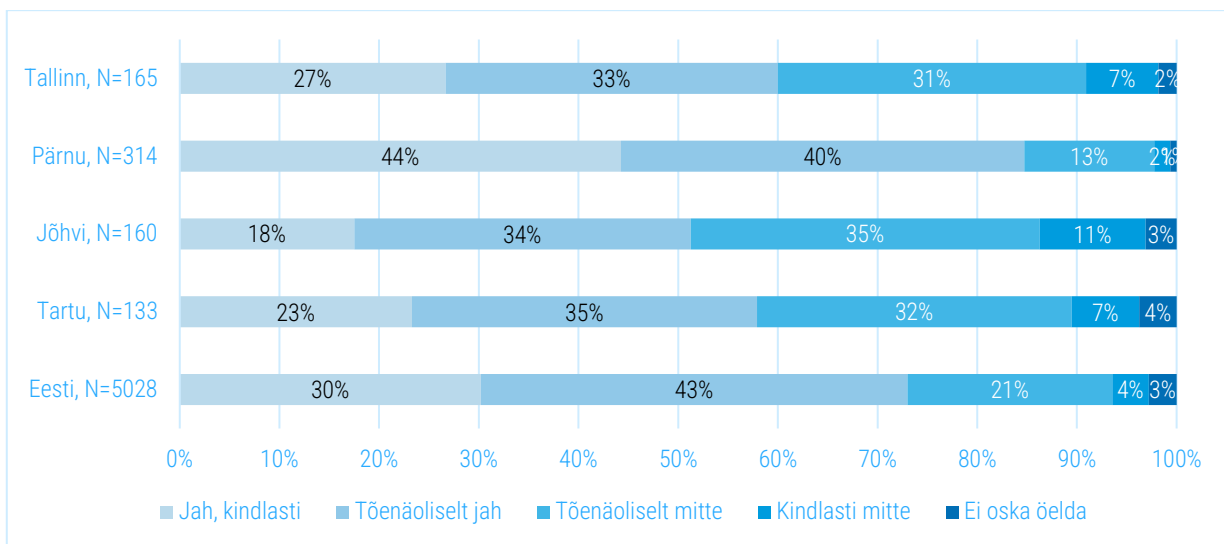
Joonis 19. Kui selline sündmus oleks tegelikult toimunud ja ohuteavituse saadetud päriselt, kui tõenäoliselt oleksid tunnetanud, et oht on Sinu jaoks reaalne?

Üleriigilise sõnumi puhul vene keeles vastajad oleksid tunnetanud reaalses ohtu rohkem kui eesti keeles vastanud (30% vs. 23%).

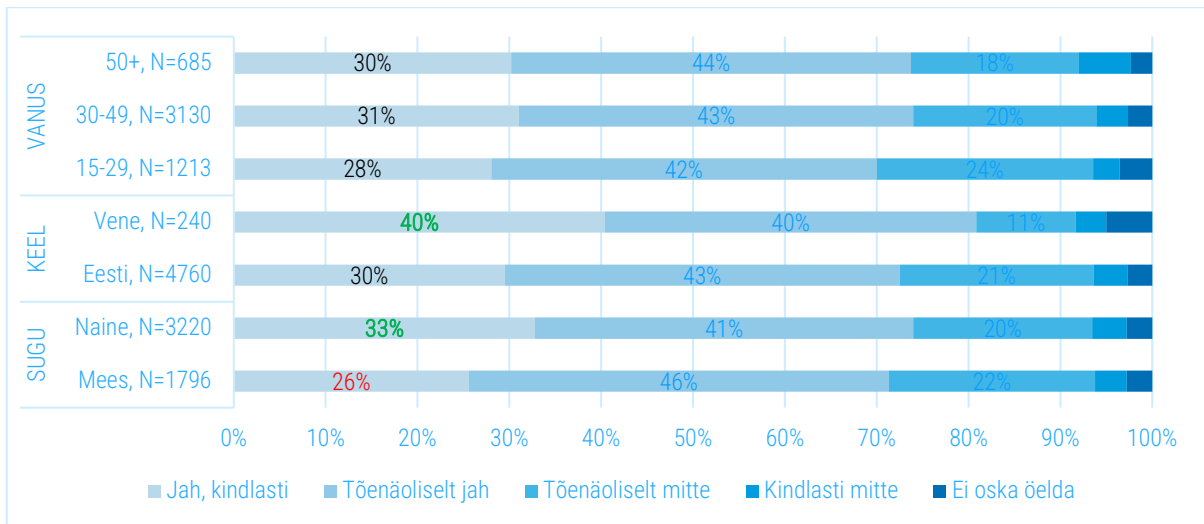
Joonis 20. Üleriigilise sõnumi puhul reaalse ohu tunnetamise hinnang gruppide võrdluses

Kõige rohkem lisainfot kriis.ee veebilehelt otsitaks joogivee reostuse kohta (tõenäoliselt või kindlasti teeks seda 84%), oluliselt vähem inimesi teeks seda relvastatud röövi puhul (kokku d 51%).

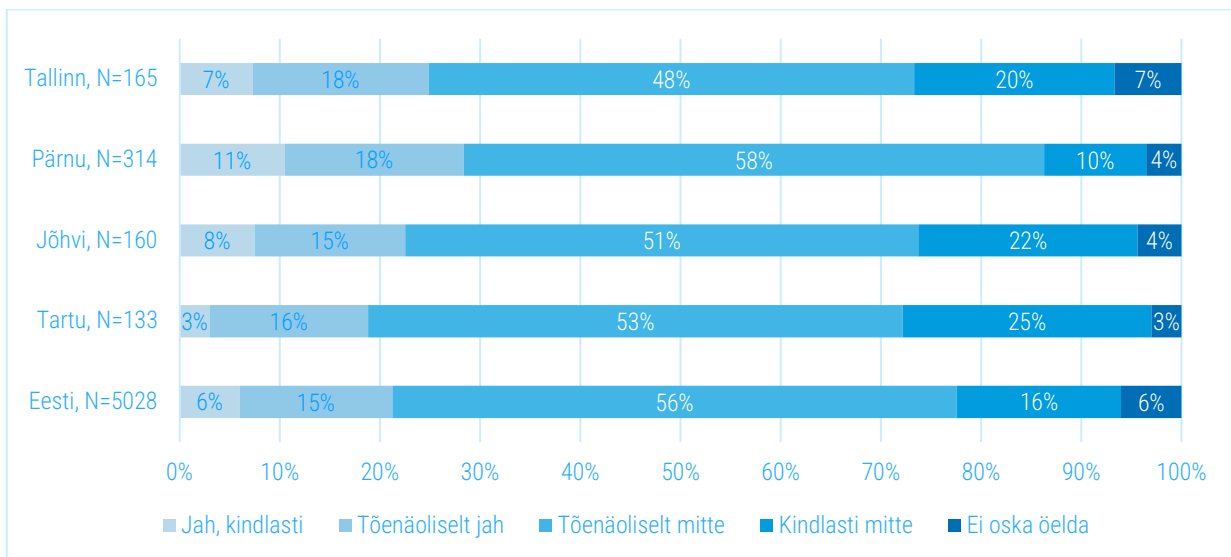
Joonis 21. Kui selline sündmus oleks tegelikult toimunud ja ohuteavitus saadetud päriselt, kui tõenäoliselt oleksid otsinud sündmuse või käitumisjuhiste kohta lisainfot veebilehelt kriis.ee?

Üleriigilise sõnumi puhul veebilehelt lisainfo otsimist pidasid tõenäolisemaks venekeelsed vastajad võrreldes eestikeelsetega (kindlasti valinutest 40% vs. 30%). Samuti oli veebilehe huvi suurem naistel võrreldes meestega (33% vs. 26%)

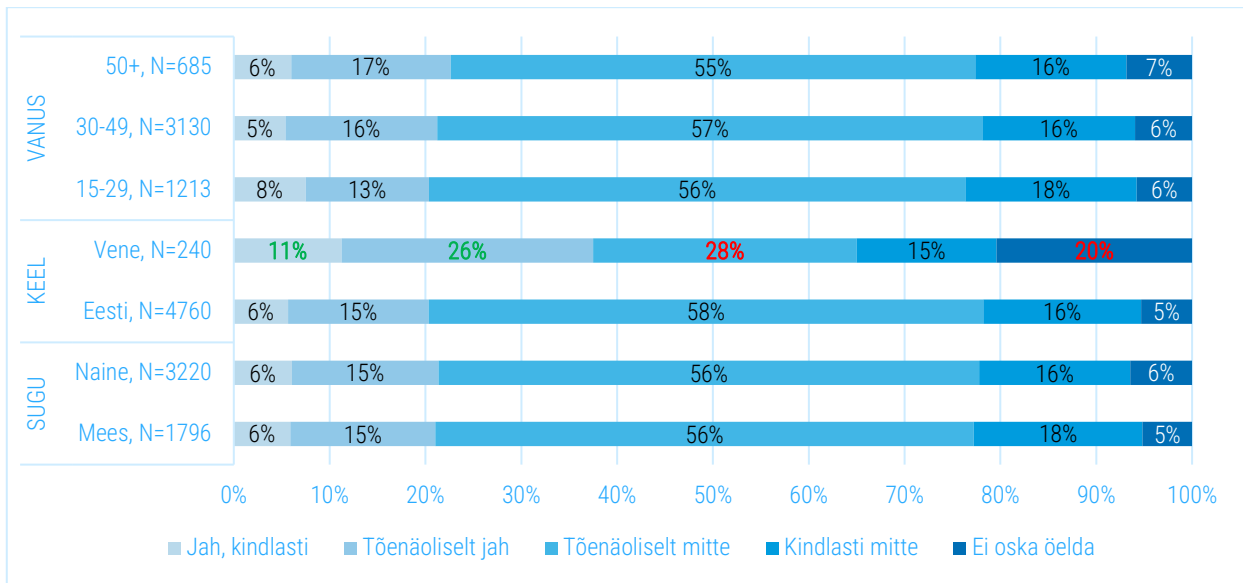
Joonis 22. Lisainfo otsimine kriis.ee veebilehelt gruppide võrdluses

Lisainfo küsimist Riigiinfo telefonilt 1247 ei peeta eriti tõenäoliselt kasutatavaks kanaliks (vt joonis 20), vähem kui veerandi vastanutest andis teada, et oleks kindlasti või tõenäoliselt helistanud. Vabavastustes ning telefonivestlustes toodi välja, et kui info on olemas sõnumis ja täpsustusi leiab veebist, siis helistama ei hakkaks.

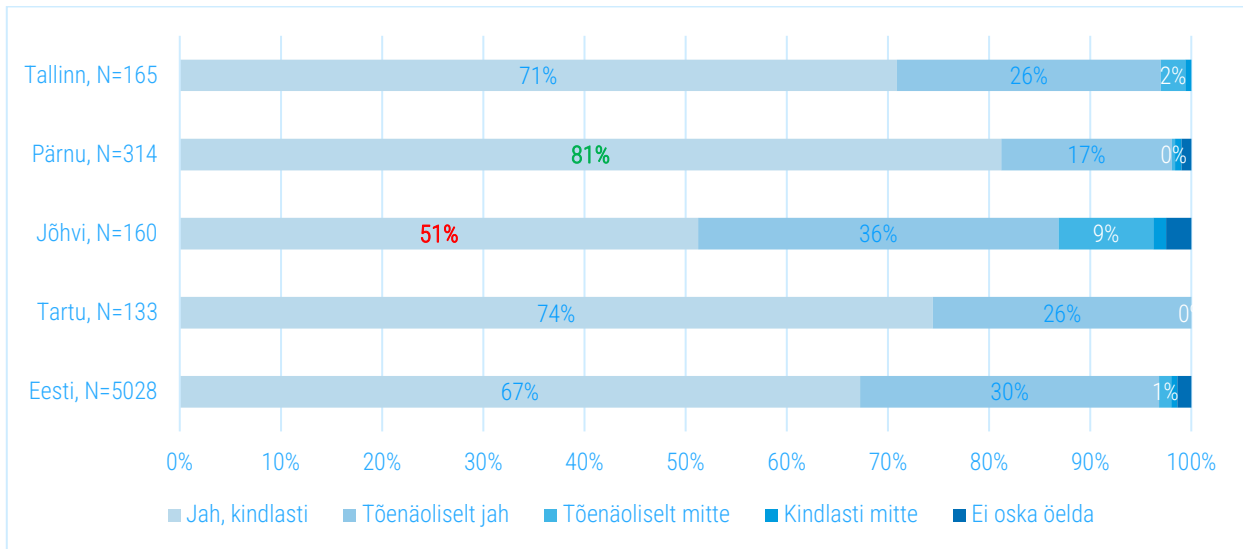
Joonis 23. Kui selline sündmus oleks tegelikult toimunud ja ohuteavitus saadetud päriselt, kui tõenäoliselt oleksid küsinud sündmuse või käitumisjuhiste kohta lisainfot telefonilt 1247?

Riigiinfo telefonile 1247 helistamise võimalust üleriigilise sõnumi puhul eristusid vene keeles vastanud, selles grupis on ka kõige rohkem ebakindlust (20% vastas „ei oska öelda“).

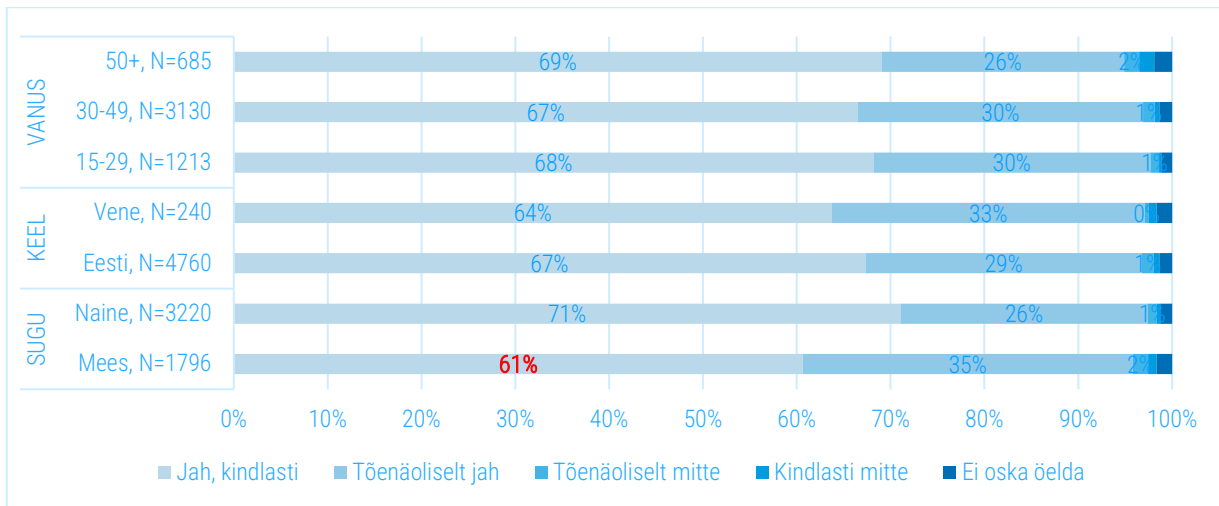
Joonis 24. Lisainfo küsimine 1247 numbrilt gruppide võrdluses

Üleriigilise sõnumi puhul märkis 67% vastajatest, et oleks kindlasti täitnud antud käitumisjuhiseid ning 30% oleks seda tõenäoliselt teinud. Kõige väiksema järgitavusega oleks olnud relvastatud röövi sõnum, milles kindlasti oleks järginud 51% vastanutest.

Joonis 25. Kui selline sündmus oleks tegelikult toimunud ja ohuteavitus saadetud päriselt, kui tõenäoliselt oleksid täitnud käitumisjuhiseid, mis sõnumis olid?

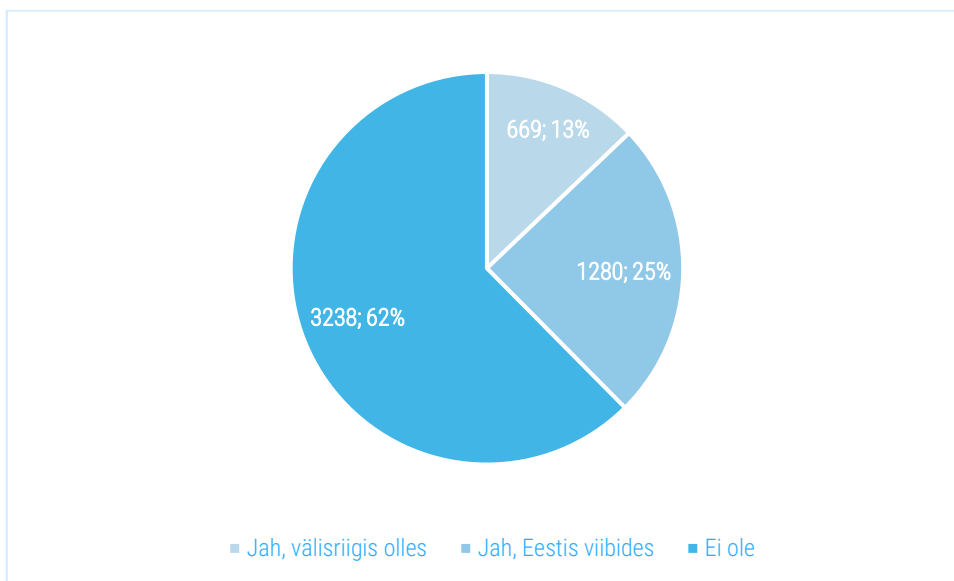
Üleriigilise sõnumi puhul ilmnis sugude vahel erinevusi, kus naised oleksid rohkem kindlasti käitumisjuhiseid järginud, meeste puhul oli selle võrra tõenäoliste järgijate osakaal suurem (kindlasti vastanutest naised 71% vs. mehed 61%).

Joonis 26. Sõnumis antud käitumisjuhiste järgmine gruppide võrdluses

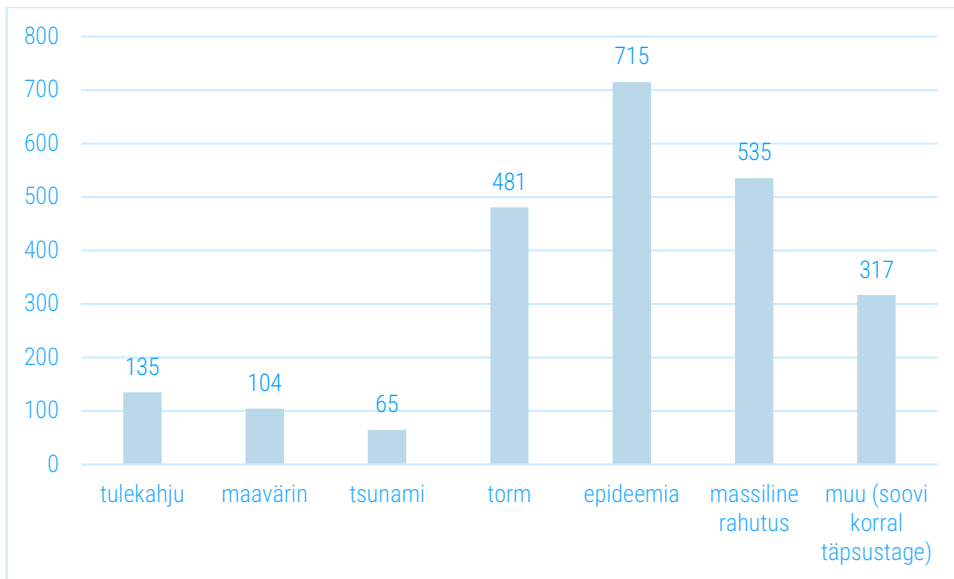
2.5. Varasem kokkupuude ohuteavituse sõnumitega

Varasemalt reaalses olukorras (mitte testimise käigus) on ohuteavitussõnumitega kokku puutunud 38% vastajatest, 25% Eestis ja 13% välismaal olles. (vt joonis 15).

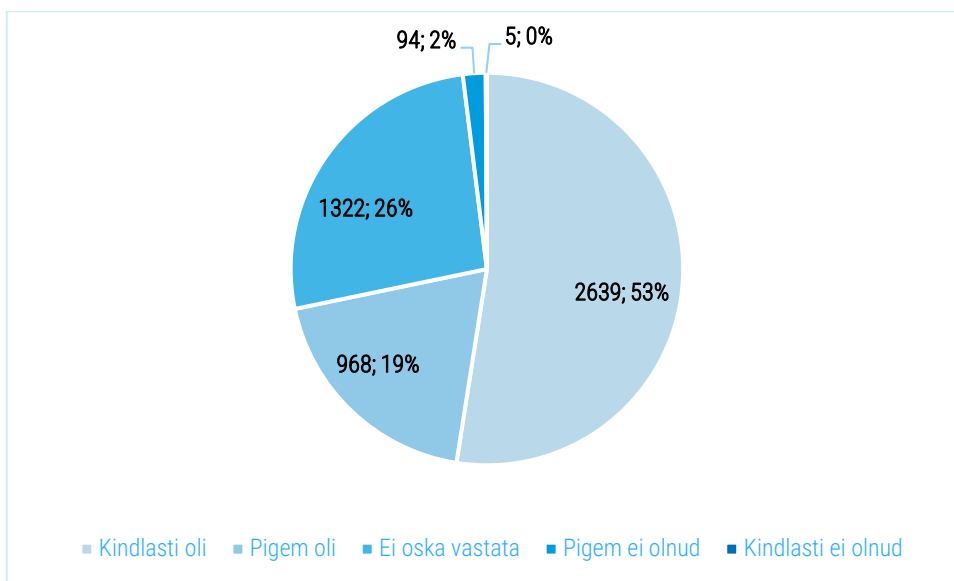
Joonis 27. Varasem kokkupuude ohuteavituse sõnumitega

Kõige sagedamini märgiti teavituse põhjuseks oleva sündmusena epideemiat, sellele järgnesid massilised rahutused ja torm. (vt joonis 16). Eesti sündmuste osas vastajad täiendasid ette antud valikut näiteks liikumiskiirangute ja vaksineerimisega. Teistes riikides saadud kogemustena jagati lisaks üleujutusi, tornaadot, rööve, liiklusavariisid.

Joonis 28. Varasemalt saadud ohuteavituste teemad üleriigilise sõnumi tagasiside andnute hinnangul

Varasemalt saadud teavitusi pidasid kindlasti või pigem oluliseks 71% vastajatest, ebaoluliseks vaid 2%. Märkimisväärne hulk vastajaid ei omanud selles osas seisukohta.

Joonis 29. Varasemate ohuteavituste vajalikkus üleriigilise sõnumi vastajate hinnangul

2.6. Tehnilised aspektid

2.6.1. Sõnumi ettevalmistamine

Sõnumite koostamiseks edastati asutustele lühijuhend. Juhendi põhjal peab sõnum:

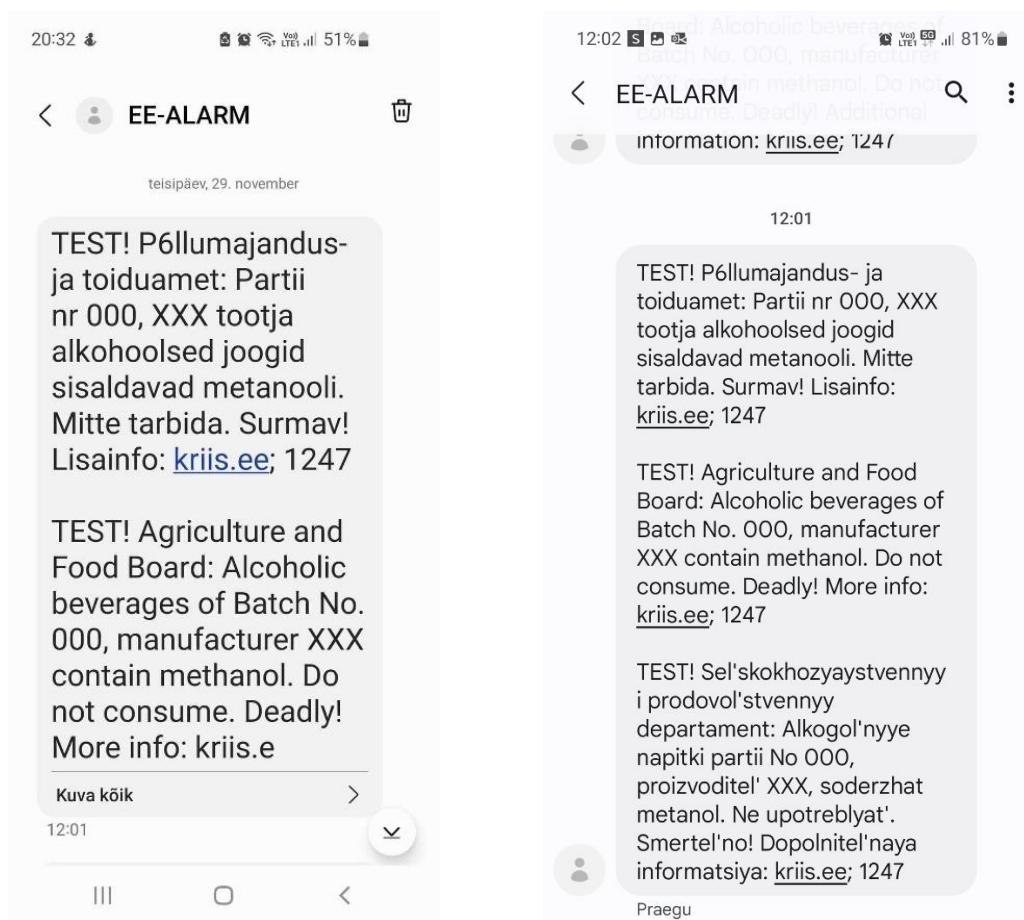
- olema võimalusel kuni 160 tähemärki pikk (max 459);
- ohuolukorra defineerima/avama;
- määratlema ohu asukohta, sõltuvalt olukorrast võimalikult täpne (nt Sillamäe sadam, Tallinna kaubamaja, Planeedi 10);
- määratlema sõltuvalt olukorrast võimalikult täpselt ohu aja (kuupäev, võimalusel kellaaeg);

- sisaldama viidet kanalile, kust saab täiendavat infot (Eestis viibivatele välisriigi numbritele edastatavas sõnumis ei ole hea kasutada lühinumbrist);
- sisaldama viidet asutusele.

Peamised probleemkohad, mis koostamisel esinesid ja/või taheti välja selgitada on järgmised:

- **Sõnumi pikkus:** Rohkem kui neljast sõnumist koosneva sõnumi edastamise võib tekkida probleeme, sest suure võrgukoormuse tingimustes ei pruugi kõik sõnumi osad jõuda soovitud ajaks adressaadini, mistõttu võib sõnum olla kuvatud osaliselt või ilma kõikide osadeta üldse mitte kuvatud. Samuti võib esineda probleeme sõnumi lugemisel, nt tabelis kujutatud olukord, kus sõnumi lõpuni lugemiseks on vajalik vajutada „Kuva kõik“ ja võrdlusena ekraanitõmmis tervest sõnumist. Lisaks ei pruugi adressaadi telefonis olla vaba sõnumi mahtu, et nii suurt hulka sõnumeid vastu võtta.

Tabel 11. Üleriigilise sõnumi kuvapilt erinevates telefonides

- **Sümbolite, eritähete kasutamine ja sõnumi keel:** Juhul kui sõnumis on kasvõi üks mitte-ladina tähestiku täht, mis muudab ühe SMSi pikkuse (tähemärgid koos tühikutega) 160-> 70 peale, siis kogu sõnumi sümbolite arv jagatakse 70-steks blokkideks. Näiteks tähtede Õ, Ž, Š ning kirillitsas kirjutamine muudab eelnevalt nimetatud 160 tähemärki automaatselt 70 tähemärgiks. Erinevaid võimalusi kajastab joonis, kus esimene sõnum on ühes sõnumis koos eesti, vene (kirillitsas) ja inglise keelne ohuteade, mis koosneb kaheksast sõnumi ühikust. Teine variant on kirjutada sama teave ilma sümboliteta, nt vene keel on kirjutatud ladina tähtedega, mis muudab sõnumi edastuse koha poole väiksemaks (maht neli sõnumit). Kolmas võimalus oleks saata erinevates keeltes eraldi sõnumid, näites kajastatud eesti (1), inglise (1) ja vene (2) keeles sõnumid. Sellise lahenduse probleemiks on,

et inimene saab kolm eraldi sõnumit ja sõnumites kajastub palju sama saatjaga sõnumeid, mistõttu ei pruugi ta kohe telefonis leida endale sobivas keeles teavitust ja õige info leidmine on raskendatud.

8 sõnumit

reede • 18:36

TEST! Põllumajandus- ja toiduamet: Partii nr 000, XXX tootja alkohoolsed joogid sisaldavad metanooli. Mitte tarbida. Surmav! Lisainfo: kriis.ee; 1247

TEST!!! Сельскохозяйственный и продовольственный департамент: Алкогольные напитки партии № 000, производитель XXX, содержат метанол. Не употреблять. Смертельно! Дополнительная информация: kriis.ee; 1247

TEST! Agriculture and Food Board: Alcoholic beverages of Batch No. 000, manufacturer XXX contain methanol. Do not consume. Deadly! Additional information: kriis.ee; 1247

4 sõnumit

TEST! Põllumajandus- ja toiduamet: Partii nr 000, XXX tootja alkohoolsed joogid sisaldavad metanooli. Mitte tarbida. Surmav! Lisainfo: kriis.ee; 1247

TEST! Agriculture and Food Board: Alcoholic beverages of Batch No. 000, manufacturer XXX contain methanol. Do not consume. Deadly! Additional information: kriis.ee; 1247

TEST!!! Sel'skokhozvavstvennyy i prodovol'stvennyy departament: Alkogol'nyve napitki partii No 000, proizvoditel' XXX, sodержat metanol. Ne upotrebyat'. Smertel'no! Dopolnitel'naya informatsiya: kriis.ee; 1247

1+1+2 sõnumit

EE-ALARM

TEST! Põllumajandus- ja toiduamet: Partii nr 000, XXX tootja alkohoolsed joogid sisaldavad metanooli. Mitte tarbida. Surmav! Lisainfo: kriis.ee; 1247

EE-ALARM

TEST! Agriculture and Food Board: Alcoholic beverages of Batch No. 000, manufacturer XXX contain methanol. Do not consume. Deadly! More info: kriis.ee; 1247

EE-ALARM

TEST!!! Sel'skokhozvavstvennyy i prodovol'stvennyy departament: Alkogol'nyve napitki partii No 000, proizvoditel' XXX, sodержat metanol. Ne upotrebyat'. Smertel'no! Dopolnitel'naya informatsiya: kriis.ee; 1247

Joonis 30. Sõnumite mahu võrdlus erinevate sõnumi saatmise lahenduste korral

Klaviatuuri erinevatest seadetest või kirjastiilist tulenev soovimatute sümbolite kasutamine. Näiteks on järgnevalt toodud loetelus vaid esimese kolme puhul tegemist ilma sümboliteta sõnumiga, aga viimased kolm kirjutamisviisi muudavad sümbolite kasutamise tõttu ühe sõnumi mahu 70 tähemärgile.

- SMS "JAH"
- SMS "DA"
- No 000
- CMC «ДА»
- sms „DA“
- № 000

2.6.2. Sõnumi edastamisel kasutatava ohuala määramine

Süsteemis on ohuala määramiseks mitu erinevat võimalust. Uuringus kasutasime hetkel kiireima lahendusena ringjoont. Süsteemi keskkond võimaldab joonistada erineva kujuga (nt ristkülik, polügoon) alasid vastavalt ohu iseloomule. Samuti luuakse võimalus kasutada SITREP keskkonnas eeldefineeritud alasid, nt kohalikud omavalitsused, ohtlike ettevõtete ohualad jmt.

Uuringus kasutati mitut erinevat ohuala moodustamise alust:

- Üks ohuala, mis kattis kogu Eesti territooriumi. Sellisel lahendusel saavad sõnumi kõik Eesti riigi territooriumil paiknevad mobiiltelefonid (sh teiste riikide numbrit kasutavad Eestis viibivad), kuid ei saa Eesti numbrid, mis paiknevad välismaal (tehniliselt on võimalik saata teavitust ka neile).
- Kaks ohuala, mis on seotud ohtliku veosega toimunud sündmusega. Metaaniveosega toimunud sündmuse puhul on ohustatud ala 500m, testsõnumites kasutati ohuala suurusega umbes 1 km. Arvestades sündmuse iseloomu (milles seisneb oht) ning edastatavaid käitumisjuhiseid (nt püsige siseruumides, ärge sisenege alasse).
- Ühe teavituse puhul määrati optimaalne ohuala raadius (30 km) tulenevalt sündmuse iseloomust.

- Ühe teavituse puhul määrati ringjoone kujuline ohuala, mis katab linna territooriumi. Ringjoone kasutamine oli lihtsustus, sest põhimoodulisse ei olnud kantud linnade territooriume tähistavaid polügoone.

3. Kokkuvõte

Ohualapõhise kiire ohuteavituse kasutusele võtmiseks viidi läbi lisaks arendamisega seotud tehnilistele testidele elanikkonda kaasates sõnumite testimine. Uuringu osalemiseks andis nõusoleku ligi 6909 inimest. Testimise käigus saadeti üks üleriigiline sõnum (6597 numbrile) ja neli ohualapõhist (902 numbrile) ohuteavituse testsõnumit. Üleriigilisele sõnumile andis tagasisidet 5028 inimest ning ohualapõhiseid sõnumeid tagasisidestati 772 korda.

Veidi üle 70% vastajatest märkasid sõnumit esimese 5 minuti jooksul, 15 minuti möödudes olid sõnumit märganud 90% saajatest. Vanemaealiste seas oli võrreldes noortega sagedamini märguandjaks helisignaali, nooremad märkasid rohkem kohe teavitust ekraanil või muul seadmel (muus osas vanuse põhjal vastused ei eristunud). Probleemina toodi välja, et ohuteavituse sõnum ei eristu teiste lühisõnumite saabumisest ning EE-ALARM saatja vajab tutvustamist.

Sõnumitele oli mõningal määral erinev tagasiside. Üleriigiline sõnum oli esimene, mida testimisel kasutati ning selles teatati alkohoolsest joogist, mis sisaldab metanooli, aga ei nimetatud konkreetset toodet. Selle sõnumi puhul olid vastajad üllatunud teemast ning vajasisid teiste sõnumitega võrreldes pisut rohkem lugemist 75% üleriigilise sõnumi saajatest vastas, et sai sellest aru ühe korra lugemisega. Pisut eristus ka Tartu metaaniveose sündmus, mille puhul 84% sõnumile vastanutest sai aru esimese lugemisega. Teistel sõnumitel piisas rohkem kui 90% vastanutest ühe korra lugemisest.

Joogivee reostuse sõnumile vastajad hindasid, et realselt sellise sõnumi saamisel oleks 73% vastajatest pidanud ohtu enda jaoks reaalseks, madalaim osakaal kindlasti enda jaoks reaalselt ohtu tunnetavatest vastajatest oli üleriigilisel sõnumil (23%). Realse sündmuse puhul peeti sellist teavitust väga oluliseks kõige rohkem joogivee reostuse sündmuse puhul (90% sõnumile tagasiside andnutest), madalaim osakaal väga vajalikuks pidavatest vastajatest oli relvastatud röövi sõnumil (64%).

Mitmes keeles sõnum muutus vastajate hinnangul liiga pikaks ning venekeelse sõnumi kirjutamine ladina tähtedega tekitas segadust ja vähendas mõningal määral usaldusväarsust. Üleriigilisele sõnumile eesti keeles vastanutest 91% hindasid sõnumit täielikult arusaadavaks, siis vene keeles tagasiside andnute seas oli neid 73%.

Eestis ja/või välisriigis viibimisel enne uuringut reaalse teavituste saamise kogemuse ning siseturvalisuse valdkonnas tegelevate vastajate vastused ei eristunud teistest vastajatest.

Uuringu tulemused kinnitasid vajadust täiendavate ohuteavituse kanalite kasutusele võtmiseks, et suurendada teavituse märgatavust. Sõnumite arusaadavuse tagasiside abil viiakse läbi sõnumite koostajatega koolitusi ja arutelusid, et realses olukorras saata võimalikult kiiresti selged ja lihtsalt mõistetavad sõnumid.

Uuring viidi läbi Siseministeeriumi pääste- ja ohutuspoliitika osakonna poolt ning suurt tänu avaldatakse kõigile uuringu osalejatele, Siseministeeriumi kommunikatsiooniosakonnale (erilised tänud Marile, Teelele ja Kajale), Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutusele (erilised tänud Anttile), Riigikantseleile (erilised tänud Küllikesele ja Laurale), Häirekeskusele (erilised tänud Hedile) ja Sisekaitseakadeemiale (erilised tänud Alinale ja Vaikole). Sõnumite koostamise ja meeldiva koostöö eest edastame tänusõnad Päästeametile (erilised tänud Katerinale tõlketööde eest), Politsei- ja Piirivalveametile, Põllumajandus- ja Toiduametile ning Terviseametile.

4. Lisa. Tagasiside ankeet

Hea uuringus osaleja!

Oled saanud ohuteavituse testsõnumi EE-ALARM saatjalt (vt lisatud pilti).

Ohuteavitusel on mõju, kui see on kiire ja asjakohane, inimesed mõistavad selle olulisust ja käituvad sõnumis toodud viisil. **Palume Sul mõjusa ohuteavituse välja töötamiseks anda meile tagasisidet Sulle saadetud testsõnumi kohta. Küsimustele vastamine võtab aega orienteeruvalt 7 minutit.**

Kui oled saanud uuringu käigus mitu testsõnumit, palume vastata iga sõnumi kohta vastavas tagasisidevormis.

Oled saanud ohuteavituse testsõnumi EE-ALARM saatjalt (vt lisatud pilti)

- 1) Kas ja millal seda SMSi märkasid (vali täpsem aeg)? (Valige üks järgnevatest vastustest)
 - Kohe saabumise hetkel (kuni 5 min)
 - kuni 15 min hiljem
 - 15–30 min hiljem
 - 30–60 min hiljem
 - Rohkem kui tund aega hiljem
 - Märkasin alles tagasiside küsimise ajal
 - Ei ole sõnumit saanud
 - ei oska öelda
- 2) Mis andis märku SMSi saabumisest (saab valida mitu)? (Märkige palun kõik, mis sobivad)
 - Kuulsin sõnumi heli
 - Märkasin valgust ekraanil
 - Nägin teavitust uuest sõnumist (nt telefoni ekraanil, kellal, autoraadiol)
 - Ei märganud sõnumit enne tagasiside küsimist
 - Muu .. (täpsusta)
 - Kui Sa ei märganud ohuteavituse sõnumit 15 min jooksul, siis kirjuta siia põhjus (nt telefon oli teises toas)
- 3) Kas Sa lugesid sõnumi seda märgates kohe läbi? (Valige üks järgnevatest vastustest)
 - Jah
 - Ei
- 4) Kuivõrd usaldad saadud ohuteavitust? (Valige üks järgnevatest vastustest)
 - Usaldan täielikult
 - Pigem usaldan
 - Pigem ei usalda
 - Üldse ei usalda
 - Ei oska öelda
- 5) Kas selline ohuteavitus reaalse sündmuse puhul on Sinu hinnangul vajalik? (Valige üks järgnevatest vastustest)
 - Jah, väga
 - Pigem vajalik

- Mitte eriti vajalik
- Üldse mitte vajalik
- Ei oska vastata

Järgmised küsimused on sõnumi sisu kohta

- 6) Kas sõnum oli arusaadav? (Valige üks järgnevatest vastustest)
- Jah, täielikult
 - Mõningal määral
 - Üldse mitte
 - Põhjendage, mis jäi arusaamatuks
- 7) Kas sõnumist arusaamiseks pidid seda lugema ... ? (Valige üks järgnevatest vastustest)
- Ühe korra
 - Kaks korda
 - Rohkem kordi
- 8) Kuidas hindad sõnumi pikkust? (Valige üks järgnevatest vastustest)
- täpselt õige
 - liiga lühike
 - liiga pikk
- 9) Kui selline sündmus oleks tegelikult toimunud ja ohuteavitus saadetud päriselt, kui tõenäoliselt oleksid..

	Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
... tunnetanud, et oht on Sinu jaoks reaalne					
... otsinud sündmuse või käitumisjuhiste kohta lisainfot veebilehelt kriis.ee					
... küsinud sündmuse või käitumisjuhiste kohta lisainfot telefonilt 1247					
... täitnud käitumisjuhiseid, mis sõnumis olid					

- 10) Palun kirjelda lühidalt, mida reaalse ohu korral sellist sõnumit saades oleksid teinud.
- 11) Kas on midagi, mida sooviksite sõnumiga seoses lisada? (vabatekst)

Järgmised küsimused on Sinu enda ja Sinu varasema kogemuse kohta

- 12) Sinu vanus: (Valige üks järgnevatest vastustest)
- 15–19
 - 20–29
 - 30–39
 - 40–49
 - 50–59
 - 60–69
 - 70 või vanem
- 13) Sinu sugu (Valige üks järgnevatest vastustest)
- Mees

- Naine
 - Ei soovi vastata
- 14) Kas Sinu peamine tegevusvaldkond on seotud siseturvalisusega? (Valige üks järgnevatest vastustest)
- Jah
 - Ei
 - Ei soovi vastata
- 15) Kas oled selles uuringus saanud rohkem kui ühe ohuteavituse testsõnumi? (Valige üks järgnevatest vastustest)
- Jah
 - Ei
 - Ei oska vastata
- 16) Kas oled varasemalt saanud ohuteavituse sõnumeid SMSiga (reaalses olukorras, mitte testimise käigus) (Märkige palun kõik, mis sobivad)
- Jah, välisriigis olles
 - Jah, Eestis viibides
 - Ei
- 17) Millisest ohust sõnumiga teavitati (reaalses olukorras, mitte testimise käigus) (valige kõik sobivad)?
- tulekahju
 - maavärin
 - tsunami
 - torm
 - epideemia
 - piirangud
 - massiline rahutus
 - muu (soovi korral täpsustage)
 - ei mäleta täpselt
 - ei ole varasemalt sellist teavitust saanud
- 18) Kas selline teavitus (reaalses olukorras, mitte testimise käigus) oli Sinu arvates vajalik? (Valige üks järgnevatest vastustest)
- Kindlasti oli
 - Pigem oli
 - Pigem ei olnud
 - Kindlasti ei olnud
 - Ei oska vastata

SISEMINISTEERIUM

Siseministeerium 2023

www.siseministeerium.ee